

✓
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

TÜRK - İŞ'in
İZLEYECEĞİ POLİTİKA VE
TÜRK - İŞ 24 İlkesinin
Açıklaması
RAPORU: II

ANKARA 1976

0331

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Ö N S Ö Z

TÜRK-İŞ 10.Genel Kurulunda alınan karar ve değiştirilen Ana Tüzük gereğince Türk-İş'in izleyeceği politikayı tespit için bir seri çalışmalara başlanmış bulunmaktadır.

Bu cümleden olarak 21-23 Temmuz 1976 tarihlerinde Ankara'da yapılan tek gündem maddeli Olağanüstü Yönetim Kurulu Toplantısında bu alandaki çalışmaların birinci bölümü müzakere edilmiş ve ikinci bölümünde yer alacak dokümanlara karar verilmiştir.

İkinci bölüm çalışmalarına ışık tutacak raporlardan biri elinizdeki hizmete özel teksir yayındır. Bu yayında daha önceki toplantıda alınan karar gereğince TÜRK-İŞ 24 İlkesinin sloganlar halinden çıkarılıp iş programı haline getirilmesini kapsamaktadır. Ayrıca Temmuz ayında yapılan olağanüstü yönetim kurulu toplantısında müzakeresi yapılan birinci Raporun devamı olan "Bunları söylediler de ne yaptılar?" sorusuna cevap olacak dokümanları ihtiva etmektedir.

Bu her iki konuda da daha geniş çalışma yapmak ve çok daha ayrıntılı bir rapor hazırlamak mümkündür. Ancak karar verildiği takdirde yapılacak bu geniş çalışmalara ışık tutacak temel hazırlık mahiyetinde olan raporumuzun bu aşamada Yönetim Kuruluna yararlı olacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla,

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

TÜRK-İŞ
Bilgi

Tarih:.....

Demirbaş

Tasnif No:.....

311.88

TÜR

1976

1281

76

Bilgiye göre işlenmiştir

Yönetim Kurulunun
Sayın Üyeleri,

11. Çalışma Döneminin ilk olağanüstü Yönetim Kurulu toplantısında Mecliste grubu olan partilerin Tüzük, program, bildiri ve çeşitli açıklamalarının özeti ve Türk-İş'in 24 ilkesi ile bu partilerin tutarlılığı incelenmiş idi.

Anılan Yönetim Kurulundaki tartışmalar sırasında Sayın üyelerden 24 ilkenin herbirinin iş programı haline getirilmesi ve partilerin ne dediklerinin yanında ne yaptıklarının da incelenerek bir rapor haline getirilmesi istenmiştir.

24 İlkenin İş Programı Haline Getirilmesi

Türk İşçi Hareketinin benimsediği 24 Temel İlke Türkiye'nin bütün sorunlarını kapsadığı gibi, bunların çözümü için öneriler, temel değişiklik ve reformları içermektedir.

Bu kadar geniş ve önemli bir çalışmanın iki-üç ay gibi kısa bir süre içinde ve tek taraflı bir görüşle yapılabilmesi kabil değildir.

Bunun için Türk-İş İcra Kurulu, her bir ilkeyi tarafsız bilim adamları, uzmanlar ve bu sorunlarla karşı karşıya olan tecrübe sahibi yöneticilerden oluşan çalışma grupları oluşturarak inceletilmesi ve iş programları haline getirilmesi için çalışmaya başlamış bulunmaktadır.

Bunun için döküman bulunması ve toplanması, çalışma gruplarına katılacak kişilerin dikkatle seçilmesi ve onlara çalışmaları için gerekli sürenin tanınması lâzımdır. Bu nedenle çalışmanın kısa süre içinde gerçekleştirilmesi beklenemez. Aksi halde eksiklik ve yanlışlıklarla karşılaşılması kaçınılmaz olacaktır.

Ancak Türk İşçi Hareketinin liderlerinden oluşan Yönetim Kurulunun bu arada ilkelerin açılması, yeni görüş ve önerilerin eklenmesi herbirinden ne anlaşılabileceğinin açıklanarak kurulacak çalışma gruplarına ışık tutması gereklidir. Öte yandan, ilkelere çeşitli yorumlarla karşılaşılarak ortaya çıkacak tereddütlerin de izalesi böyle mümkün olabilir.

./..

Bu bası içinde sunduğumuz ilkelerle ilgili açıklamalar üzerinde Yönetim Kurulu üyeleri, toplantı sırasında tartıştıktan sonra gerekli gördükleri takdirde tensip edilecek bir süre içinde incelemelerini tamamlayıp Türk-İş İcra Kuruluna iletirlerse bu ihtiyaç da ortadan kalkacak ve tüm görüşler birleştirilerek çalışma gruplarına aktarılacaktır.

Burada belirtmekte yarar gördüğümüz bir başka husus da, ilkelerde belirtilen tedbirler ve çözüm yolları tam ve kesin şeklini aldıktan sonra bunların gerçekleştirilmesi safhasında karşımıza çıkmaktadır.

Gerçekleşme nasıl sağlanacaktır.

Daha önce belirtildiği gibi Türkiye'nin çok sayıda olan tüm sorunları ve bunların çözümü için gerekli tedbirler bir zincirin halkaları gibidir. Hiç biri tek başına yeterli olmayıp her birindeki başarı, diğerlerine bağımlıdır. Bir başka deyişle bir veya birkaç ilkenin uygulanması başarı sayılamaz çünkü uygulanmayan tek bir ilke bile diğerlerinin başarısını ortadan kaldırabilir.

O halde, tümünün birarada mütalâa edilerek hep birden uygulanmasının yolları nelerdir? Hangi yol izlenirse bunlar istenilen sonucu verebilir?

Bunun için üç alternatif dikkate alınabilir:

- 1- Türk-İş bir parti kurar ve kurduğu parti iktidara gelir
- 2- Türk-İş bir partiyi destekler, desteklediği parti iktidara gelir
- 3- Türk-İş partilerüstü politika izler, baskı grubu olmaya devam eder.

Sayılan bu üç alternatife göre ilkeleri uygulatma şansı değişiktir. Öte yandan bu üç alternatiften hangisi seçilmelidir ve hangisi seçilebilir. Yani Türk-İş'in parti kurarak kurduğu partinin iktidara gelme şansı var mıdır veya ne kadardır. Bir parti destekleyerek, desteklediği partiyi iktidara getirmek ve böylece iktidara ortak olmak nasıl mümkün olabilir. Bunun için hangi şartlarda hangi parti ile anlaşılmalıdır. Veya yukarıdaki iki alternatif yerine sonuncusu yani mevcut durum mu devam etmelidir.

./..

Bütün bu seçenekler veya başka bir yöntem için karar verecek olan elbette Yönetim Kuruludur. Yalnız artık şu anlaşılmıştır ki; mevcut durumun devamı halinde, hedef aldığımız ilkeleri gerçekleştirmek mümkün olmamaktadır ya da bunlar gerçekleşirse bunun şerefi Türk-İş'e ait olmayacaktır. Esasen bu görüldüğü ve anlaşıldığı içindir ki; Onuncu Genel Kurulumuz Tüzüğü'nün beşinci maddesini değiştirmek gereğini duymuştur.

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri;

Sorunlar bir sınıfın sorunu olmaktan çıkmış, hatta ulusal sınırları da aşarak tüm dünyayı sarmıştır.

Sanayi'in beşiği olan İngiltere bile çok zorlu şartlarla karşı karşıyadır. Dünyanın en büyük devletleri, kendi içlerinde oluşan dev şirketlerin hakimiyeti ile mücadele vermektedir.

Dünyanın bu acımasız şartlarında Türkiye ne yapmaktadır, ne yapmalıdır. Kuşkusuz yapılmakta olanlar yeterli ve doğru değildir. 24 İlkemiz, ne yapmalıdır sorusunun cevabı niteliğindedir. Bu amaçla ve elimizdeki kısıtlı imkânlarla yapmaya çalıştığımız açıklamaları, önereceğiniz görüş, değişiklik, ilâve ve diğer tekliflerinizin yeni gelişmelere dayanak teşkil edeceğine inanarak tetkiklerinize sunuyoruz.

İLKE: 1- Türk Milletinin ekonomik ve sosyal sorunlarını bir bütün olarak görür, Türkiye'nin hızlı, dengeli ve adil kalkınmasını işçilerin refah, huzur ve güvenliği için şart sayar. Kalkınmanın gerçekleşmesi için bütün toplum sorunları ile yakından ilgilenmeyi,

Kalkınma ve Sanayileşme

Toplumumuzu çepeçevre kuşatan ekonomik ve sosyal bunalımlarla geri kalmışlığımız arasındaki kesin bağlantı bugün artık açıkça ortaya konmuş bulunmaktadır.

Kalkınma sürecinin Devletçe hızlandırılması prensibini benimsemekte ve bunun en etkin aracının da "plânlama" olduğunu kabul etmekteyiz.

Esasen Anayasamızda Ulusal özlemler doğrultusunda gelişmeyi hızlandırmayı amaç alan; ekonomik, sosyal ve kültürel kapsamlı, kavrayıcı ve bütüncü bir "plânlama anlayışını" seçmiştir.

Anayasa ile Türk kamu düzenine getirilen kuralların en önemlisi ise, tereddütsüz, "kalkınmanın plânla olacağı; kalkınma plânı yapmanın Devlet ödevi olduğu; plânların bütünlüğünün korunması zorunluluğu" ilkeleridir.

Demokratik bir sistem içinde hızlı, dengeli ve âdil bir kalkınma için plânlamanın gerekli olduğu açıktır. Plânlama, ekonomik çalışmalara yön veren, yol gösteren, kamu ve özel sektör arasında ahenk sağlamayı hedef tutan, tekrarları önleyen, atılan adımları birbiri ile bağdaştırıp, koordine eden, çelişmelere engel olan bir uyum şeklidir.

Kalkınma, geri kalmış toplumumuzun belli politikalarla, bilerek ve isteyerek hızlandırılması anlamına geldiğine göre, plân, belli sonuçlar elde etmek için ekonomik hayatın belli unsurlarına, belli ölçüde müdahale etmeyi gerektirecek bir araçtır.

İşçiler, herşeyden önce, Türkiyemizi çember içine alan ekonomik, sosyal, kültürel bunalıma, köklü, yapısal tedbirlerle çare bulunması

olanağının plânlı dönemle açılacağına inanmışlardır. Plânlı kalkınmada başarı için "ön şart" olan "kitleleri plân hedefleri ve ilkeleri çerçevesinde harekete geçirebilme olanağını" yaratabilecek başlıca organize güç işçilerdir. Hükümet edenlerin bu faktörü dikkatle değerlendirmeleri gereklidir.

Hayat seviyesi düşük ve nüfus artış hızı yüksek olan ülkemizde kalkınma hızını azami seviyeye çıkarmak, bunun için de geniş çapta yatırım yapmak gerekmektedir. İhtiyaçlar büyümekte, mali imkânlar dış yardımlara nazaran cılız kalmaktadır. Enflasyon, ihtiyaçların basıncı ve mali yetersizlik arasındaki dengesizliğin kesin sonucudur. Ayağı yorgana göre uzatmak ise güç ve ızdıraplıdır; zira yorgan küçüktür. Bu durumda yapılacak iş yorganı büyültmektir. Yorganı büyültmek de köklü reformları gerektirmektedir.

Kitleleri harekete geçirme, temel yurt ve toplum sorunlarını çözümlemeye çalışmada birleştirme, ancak bunu yapabilecek kuruluşlar tarafından sağlanabilir.

Bu kuruluşlar, bağımsız, hür sendikalarlardır.

Bu alanda, Türk İşçi Hareketi tarafından 1963'lerde ortaya atılan bir "Plânlama Konseyi" kurulması görüşü önemli bir adım teşkil edebilir. Hükümet-İşçi-İşveren temsilcilerinin sorumluluk yüklenebilecekleri bu çeşit bir "danışma kurulu", plânlama çalışmalarının ve uygulamasının özel çıkarlara tabi kılınmasını önleyebilir; kalkınmanın devletçe hızlandırılması prensibinin gereklerinin eksiksiz yerine getirilmesine hizmet edebilir; plânlama ve programlamada "demokratik karar alma kavramının yerleşmesini" sağlayabilir.

Devlet Siyasetinin Uygulama Aracı Olarak Plânlama

Kaynağını, Anayasadan alan bir "kamu kurumu" niteliğindeki Türk plânlaması, toplumun ilerleyişini hızlandırmak için izlenilecek kültürel, ekonomik ve sosyal politikaların tümünü, sistemli bir biçimde, ortaya koyacağı plânlarda toplamaya mecburdur. Bu sistemli araç bir devlet siyaseti olarak uygulanmak gerekir. Bu, her alanda ileriye dönük ve sürekli bir değişimi amaç almalıdır. Değişmenin başarılı olabilmesi için, ulusal yarar prensipleri ile çelişmeyen bir özgürlüğün toplumda egemen olması, engelleyici kurum ve kuralların ortadan kaldırılması, insan unsurunun kendisinden bekleneni ortaya koyabileceği bir güvenlik ortamının kurulması ve bunun bütünüyle, tüm halkımızı içine alması şarttır. Gelişmeyi, devletin bilinçli, demokratik karar ve ./..

tercihlerine bırakmak istemeyen; toplum yararı yerine, kişilerin öz çıkarlarını, ekonomik ve sosyal oluşumda hakim kılmaya çalışan çevrelerin bu çabaları mutlaka önlenmelidir.

Bu alanda, toprak reformu yapılmasını, dış ticaretimizin belirli ölçülerde devletleştirilmesini, yer altı kaynaklarımızın millileştirilmesini, vergilendirmede, eğitimde adil bir düzenin kurulmasını öngören Türk İşçi Hareketinin "24 ilke"si, çok önemli bir kaynak teşkil edebilir. Ulusal sorunlara yapısal tedbirlerle eğilinildiği sürece, Türk İşçi Hareketi, kitleleri plân hedefleri çerçevesinde birleştirme görevini eksiksiz yapacaktır.

İşsizlik Sorunu:

Geri kalmışlığımızın en acı, en adaletsiz yönünü işsizlik teşkil etmektedir.

İşsizlik, yurdumuzun ekonomik kalkınma çabalarında, üzerinde en hassasiyetle durulması gereken sorunumuzdur. Esasen iktisadi hayatın, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yarasır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenmesi Anayasa emridir.

Yurdumuzun acı realitesi, milli gelirin çok düşük, işsizliğin çok yüksek bir seviyede bulunmasıdır.

Milli geliri hızla arttırmak ve işsizliği azaltmak için, Kalkınma Plânlarında öngörülen yatırım hacminin, enflasyona gidilmeksizin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu da vergi kaçakçılığını önleyen ve yüksek tarım gelirlerini gerçekten vergilendiren ciddi bir vergi reformunun yapılmasını, kamu yatırımlarının zamanında ve eksiksiz gerçekleştirilebilmesi için gerekli idari reform tedbirlerinin alınmasını özel sektör tasarruflarının, (Anayasaca Devlet'e verilen "yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek" ödevinin ışığı altında) verimli yatırımlara yöneltilmesini, döviz ve yatırım kaynaklarımızı kurutan ithalat-ihracat oyunlarına son verilmesini gerektirmektedir. Geçirdiğimiz dönemde, yapıdan doğan sorunların hemen hiçbirine yapısal tedbirlerle eğilinmemiş, kolay ve geçici tedbirlerle hastalık ağırlaştırılmıştır. Ciddi kabul edilemeyecek bir diğer günlük tedbir "yurt dışına işçi gönderme" uygulamasıdır. İşsizlik sorununu, Batı Avrupa ekonomilerinin kaderine bağlamak şaşılacak bir tedbirdir. Gün geçtikçe kapanan bu kapı, önümüzdeki yıllarda yurdumuzu altından kalkamayacağı

bir problemle karşı karşıya bırakacaktır. Dışarıya işçi gönderilmesinin, sorunu, bir an için hafiflettiği kabul edilse bile, yurt içindeki açık işsizler, tarımdaki gizli işsizler ve büyük kentlerimizdeki gizli işsizler çığ gibi büyümektedir.

İşsizlik sorununun çözümü, özel ekonomi politikası tedbirlerinin alınmasını ve ekonomimizin "devletçe hızlandırılması prensibinden" sapmalar yapılmamasını gerektirmektedir.

Türk İşçi Hareketi'nin ekonomik ve sosyal görüşlerini yansıtan "24 ilke" çerçevesinde, Anayasanın öngördüğü temel reformlar derhal yapılmalıdır. Plân uygulamasında, hedeflerden saptırma çabalarına karşı, geniş işçi kitlelerini, kendi kuruluşları aracılığıyla plân hedef ve ilkelerinde birleştirmek suretiyle, mücadele edilmelidir.

Devlet sektörünü, özel sektör hizmetinde kullanmaya çalışan, yurt ekonomisinde özel sektörü esas alan, kalkınmayı özel sektör eliyle gerçekleştirmeyi öngören zihniyetle mutlaka mücadele edilmelidir.

İşsizlikle savaşta alınabilecek özel ekonomi tedbirleri konusunda, yurt gerçeklerine ve koşullarına uyduğu sürece, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO)'nın "İstihdam" ile ilgili sözleşme ve tavsiye kararlarından, aynı kuruluşun 1969 yılında kabul edilen "Dünya İstihdam Programı"nda yer alan esaslardan yararlanabilme imkânları araştırılmalıdır.

Türk kalkınmasında başarının başta gelen ölçüsü, işsizlik sorununa getireceği çözümler olacaktır.

Türk İşçi Hareketi, bu alanda, sosyal adalet ilkelerine, hak ve özgürlüklerine ters düşmeyen tedbirleri desteklemiştir; desteklemeye devam edecektir.

Ancak;

Türk İşçi Hareketi ülkenin hızla gelişmesi ve sanayileşmesi ve çığ gibi artan işsizliği ortadan kaldırmak için bir başka düzeni incelemek ve uygulamasını sağlamakla kendilerini görevli saymalıdır.

Düzenin temel ilkeleri;

1- Devlet, kamu kaynaklarını başkalarının çıkarına kullanıramaz.

2- Üretim sonuçları intiyaz için kullanılamaz.

3- Sermaye ve teknolojik imkânlar yeterli olsa dahi toplum ve ülkenin genel ve ortak çıkarlarına aykırı düşen alanlarda özel yerli ve yabancı sermayenin yatırımcılığı sınırlanabilir. ./..

Temeli kurma ekonomiye dayanmakla birlikte ağırlığı kamu kesimine kaydırılmış olacak bu yapının unsurları şunlardır.

- a) Devlet işletmeciliği
- b) Kooperatif işletmeciliği
- c) Özel teşebbüs işletmeciliği

Devlet, yapının başlıca büyük dilimini teşkil edecektir. Bunun için kendi kuracağı ve işleteceği ekonomik ve sınai kuruluşlar mali kurumlarla toplumun tümünün ihtiyaçlarını karşılayacak bir üretim dengelemesini plânlayacaktır. Kooperatif sektör, özellikle el sanatları ve tarımsal üretim alanında çalışan sosyal tabakaların emeklerini değerlendirmek, tarım gelirlerinin sanayie yönelmesini sağlamak, zaruri tüketim malı üreten sanayi kesiminde düzenleyici unsur olmak görevlerini yürütecektir. Özel teşebbüs ise, sanayi kesiminin bir ve ikinci derecede prosese dayalı işletmecilik alanlarında ayrıca kamu sermaye ve teknolojisinin kaydırılmasında yarar bulunmayan tüketim malı ve belirli bir tekil yaratıcı niteliği bulunmayan lüks tüketim mallarının üretiminde serbestçe çalışabilecektir.

Anayasal hak ve özgürlüklere sahip bir toplum düzeninin kurulması böylece sağlanacaktır. Sermayenin çalışan insanlara çalışan ve üretim yapan insanların da tüketiciler üzerinde egemenlik kurmalarının ortamı kaldırılınca demokrasinin insan mutluluğu için en uygun düzen olduğu görüşü kitaptan hayata geçmiş olacaktır.

İLKE: 2- Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar, ödevler bölümünde yer alan hükümlerin mümkün mertebe kısa zamanda tam olarak uygulanması, Anayasa hükümlerinin ve Anayasada ön görülen bütün hususların işler duruma getirilmesini Türk-İş gerekli li sayar. Türk-İş bu hususta bütün gücüyle çalışmayı, iktidar ve muhalefet partilerini de bu yolda çalışmaya yöneltmek için etki gücünü kullanmayı,

Anayasamızın Üçüncü Bölümünü teşkil eden "Sosyal ve İktisadi Haklar ve Ödevler", 35. maddeden başlayarak şöyle sıralanmıştır:

Ailenin korunması, mülkiyet ve miras hakkı, toprağın dağıtımı, kamulaştırma, devletleştirme, çalışma ve sözleşme hürriyeti, iktisadi ve sosyal hayatın adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenleneceği, çalışma hak, ödev ve şartları, dinlenme hakkı, ücrette adalet, sendika kurma hakkı, toplu sözleşme-grev hakkı, sosyal güvenlik, sağlık hakkı, öğrenimin sağlanması, kooperatifçilik, tarım ve çiftçinin korunması.

Bu bölümün son maddesi; "Devlet, bu bölümde belirtilen iktisadi ve sosyal amaçlara ulaşma ödevlerini, ancak iktisadi gelişme ile mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir" hükmünü içermektedir.

Esasen mali kaynakların sınırsızlığı hiçbir ülke için sözkonusu olmadığına göre bu bölümdeki devlet yükümlülüğü bir tercih sorunudur. Yani, her hâl ve kârda Türk devletinin bu görevleri yerine getirecek olanakları vardır ama bu yükümlülükler yerine devlet, başka konulara olanak ayırarak önceliği başka taraflara yöneltirse bu bölüm yükümlülüklerini yerine getirecek mali kaynaklarını daraltmış olur.

Başka bir deyişle 53. madde, hükümet edenlere bir sığınak olabilir. ./..

İşçi Hareketine işte burada görev düşmektedir; önceliğin yukarıda sayılan hakların yerine getirilmesine doğrudan yarıyacak harcamalara tanınmasını sağlamak. Özel sektöre verilecek teşvik harcamaları, vergi iadesi, v.b. tedbirler de dolaylı olarak yukarıda sayılan devlet görevleri ile bağlanabilir. Yapılan her tasarruf bu görevlerle ilişkilendirilebilir. Asıl olan; bu amaçlara doğrudan yönelen örneğin montaj yerine ağır sanayi yatırımı, aracısız iç ve dış ticaret, toprak reformunun yozlaştırılması yerine ülkeye en yararlı biçimde yapılması, eğitimin iman yerine teknik adam yetiştirmeye yönlendirilmesi gibi tercihler yöneticilerin zihniyetine göre doğru veya yanlış olabilir.

İşçi hareketi bu doğru ve yanlışları önce kendi saptayacak sonra da Türk kamu oyunu bu yönde oluşturacaktır.

Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar bölümünde yer alan hükümler, Türk İşçi Hareketinin 24 ilkesinde daha geniş ve açık biçimde yer almaktadır.

Bu temel prensipler yerine getirildiğinde Türkiye, işçi hareketinin arzuladığı Türkiye olacağına göre önce bunların ve anayasanın özüne ve ruhuna ulaşılmalı sonra da baskı veya doğrudan güç olarak bunların yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

İLKE: 3- Anayasada öngörülen prensiplerin gerçekleşmesi çabalarının yanı sıra, Anayasa dışı sosyal ve ekonomik bir düzen kurulması, devletin şeklinin değiştirilmesi, Atatürk devrimlerinin ve demokrasinin tahribi amacına yönelen, her türlü akıma karşı bütün gücüyle mücadele etmeyi,

24 İlke önemine ve bugünün şartlarına göre yeniden sıralanmaya tabi tutulsa bu ilke hiç tereddütsüz birinci sırayı işgal ederdi. Çünkü tüm ilkelerimiz demokrasi kuralları ön şart alınarak şekillenmiştir. Devletin şekli değiştiği takdirde kalan 23 ilke anlamını yitirecektir.

Bu nedenle Türk İşçi Hareketi, tüm varlığı ile Anayasa dışı sosyal ve ekonomik bir düzen kurulmasına yöneltilmiş şeriatçı, faşist, komünist, antidemokratik girişimlere son vermek için mücadeleyi en ön plâna almak zorundadır. Bu zorunluk o dereceye varmıştır ki, geç kalmak yok olmak demektir.

Atatürk devrimleri ve demokrasinin tahribi, ülkeyi dönüşü olmayan bir çıkmaza sürüklediğinde bugün zor olan o gün imkânsız olacaktır. İşte işçi hareketi bugünün zorluğunu bu bilinçle yenecektir.

Bugünün acımasız şartlarını çok iyi değerlendirerek yarını kurtarabiliriz.

11.Çalışma döneminin bu ilk yönetim kurulu üyeleri bugünün koşullarının içinde yaşayan liderler olarak konuya gereken ağırlığı vermekli ve alacağı kararları hiç zaman kaybetmeden uygulamaya koyarak Türk İşçi Hareketi ve kamuoyuna karşı olan görevini yerine getirmelidir.

İLKE: 4- İşçilerin ve geniş halk topluluklarının sosyal, ekonomik ve siyasal haklarının tam bir özgürlük içinde uygulanması için, yaygın ve yoğun bir eğitim seferberliğine girilmesine, cehaletle mücadeleye ve halkın kültür seviyesinin yükselmesine yardımcı olmayı,

Eğitim Hakkı

Tüm vatandaşlara tanındığına göre herkes kendi kabiliyetini elverdiği yerde ve elverdiği noktaya kadar kullanacaktır.

Eğitim, devlet denetiminde bir hizmet bir hak sayılacağı için bunun bedelini tüm toplum ödeyecektir.

Bir yandan herkesi okula kavuşturma eşitliği sağlanırken, öte yandan verilen eğitimlerin nitelik ve seviye dengelerinin korunmasına önem verilecektir.

Eğitimin bu düzendeki başlıca amacı, insanların değer yargılarında değişiklik yapmaktır. EMEK, en büyük saygıya değer bir varlık olarak gösterilecektir. Çalışma düzeni, fert ve toplumların en sağlıklı, en ileri teknolojiyi uygulamasına elverişli şekle sokulacaktır.

Eğitimde Reform

Yurdumuz, ilk öğretimden yüksek öğretime kadar her düzeyde ve öğretimin her çeşidinde ciddi bir reform ihtiyacı ile karşı karşıyadır.

Orta öğrenimde, teknik öğretime ağırlık verecek, fırsat eşitliğini sağlayarak yurt çocuklarına bir yandan üniversite öğretimine öbür yandan da mesleğe ve hayata hazırlama amacını taşıyacak reformların bir an önce gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Toplumumuzun sınıfları arasında, gün geçtikçe büyüyen ekonomik farklılaşmanın sonucu olarak üniversite gençliğini etkilemiş olan aşırı akımlar, eğitim sistemindeki haksızlık ve imkân eşitsizliği ile giderek büyümüş ve zabıta tedbirleri ile önleneyeği sanılmıştır. Oysa öngörülen çağdaş reformların gerçekleştirilmesi ve köklü tedbirler alınması eğitim sorunumuzu kesin olarak çözüme kavuşturacaktır. ./..

Eğitimin Plânlanması

Orta öğrenimde mesleki ve teknik öğrenime ağırlık verilerek, uzun bir perspektif içinde meslek dallarına duyulacak ihtiyacın plânlamasını yapmak; yüksek öğrenimde bu plânlamanın gerektirdiği meslek dallarına ağırlık verip işgücü fazlası görülecek dallarda da kısıntıya gitmek gerekmektedir.

Ancak bu yol ile hızla gelişen sanayiın gerektirdiği teknik eleman ihtiyacını karşılamak ve üniversite kapılarındaki birikimi önlemek mümkün olacaktır.

Bu arada köyde eğitimi gerçekleştirmek için, köy enstitülerine benzer kuruluşlara yönelmek, köy çocuklarının teknik-gelişmeye uygun bir eğitim sistemine kavuşturulması gerekmektedir.

Paralı eğitim sisteminin kesinlikle karşısında bulunmaktayız. Yüksek öğrenimin paralı hale getirilmesi mevcut imkân eşitsizliğini büsbütün artıracak ve yüksek öğrenim hakkını belli sınıfların tekeline bırakacak sonuçlar yaratacaktır.

Eğitimin türü ve metodu

Eğitim plânlanması yapılırken, neye ne miktarda ve nitelikte ihtiyaç olduğu, ne zaman ne kadar insangücü hazırlanacağı ve nerelerde istihdam edileceği ciddi hesaplara bağlanmalıdır.

İş İçinde eğitim

Okulda bilgi beceri kazanılır ama okul-dışı dönemde, iş içindeyken insanlar, gelişen bilimsel ve teknolojik değişimleri izleyemezse ekonomi ve sanayi belirli bir çizgide durgunlaşmaya mahkûmdur.

"Türk-İş tarafından, her federasyon tarafından desteklenecek bir "Eğitim Konseyi" kurulmalıdır. Bu konsey, ülkenin çeşitli bölgelerinde ve sanayi merkezlerinde, pragmatik programlara dayanan birer "Eğitim Merkezi" kurmalıdır. Sendikaların bütün yöneticileri personeli ve üyeleri, sırayla ve zaman zaman çağrılacakları seminerler, tatil ve yaz okulları ya da teksifi kurslarla bu eğitimden geçirilmelidir.

Sendikal Eğitim

Türk Sendikacılık Eğitiminin, çağdaş sendikacılık felsefesine uygun bir şekilde yeniden ele alınmasını ve saptanacak hedeflerle

./..

günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir uygulamaya sür'atle geçilmesi gerekmektedir. Bu amaca ulaşmak için işçilerin eğitimi konusunda üç ana ilke saptanmıştır.

Bu ilkeler şöyledir:

1- Sendika üyelerine, sendikacılığın temel prensip ve faaliyetlerini anlatmak ve bu yolla bilgili, faal üyeler meydana getirmek;

2- Alt kademe yöneticilerini toplu pazarlık ve sendika idaresi konusunda eğitime tabi tutarak bilgili, sorumlu bir lider (yönetici grubu yetiştirmek;)

3- Kademe yöneticilerine, kalkınma çabası içinde bulunan yurdumuzun çok karışık ekonomik ve sosyal sorunlarını anlatmak, onları sendikal bilinç etrafında toplamaya çalışmak.

Sendikal eğitimin amacı; kadın ve erkek tüm işçilerin, ekonomik adaletin ve sosyal adaletin hakim olacağı daha iyi bir dünya meydana getirmek için güçlü, hür demokratik işçi kuruluşları yaratmalarını sağlamak olacaktır. Bu amaca ulaşmak üzere;

İşçi eğitim seminerleri,

Sendikal yayınlar;

Sendikacılık Kolej Çalışmaları;

Dış geziler ve burslardan yararlanmak gerekmektedir.

Merkezde kurulacak Türk-İş felsefesini benimsemiş uzman bir kadronun gerekli eğitim araç ve malzemeleri ile, 5/6 kişilik gruplar halinde işyerlerine kadar giderek tabanın eğitimi için çalışmaları gerekmektedir.

Teşkilâatlanmamış işçi ise yarının yetişkin işçisi olması bakımından eğitimi büyük önem arz etmektedir. Bu konudaki çalışmaların organize edilebilmesi için de Türk-İş Genel Merkezinde bir genç işçiler merkezi kurulmalıdır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının orta dereceli okullara ilişkin müfredat programında sendikacılıkla ilgili derslere yer verilmesi için gayret gösterilmelidir. Radyo ve Televizyon yayınlarında da sendikal konulara azami derecede yer verilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar yapılmalıdır. Bu arada dış ülkelerdeki kardeş teşkilâtlarla kurulacak ilişkinin büyük yarar sağlayacağı görüşündeyiz.

./...

Geliştirici Meslek Eğitimi

Çağdaş sanayi ve çalışma hayatında işçinin giderek yüksek nitelik ve bilgi ile birlikte teoriyi birleştiren bir özellik kazanmaktadır. Bu bakımdan hem üstün vasıflı işçiler olarak çalışmak hem de işçiliği bir tanrı kuralı gibi kader gibi değişmez ve aşınmaz bir kör sokak olmaktan kurtarıp işçilerimize yeni eğitim metodları içinde mesleklerinde dikey ve yatay yükselmeleri hazırlayıcı bir eğitim vermek Türk-İş'in başlıca eğitim politikalarından birisi olacaktır.

Yeni çağın işçisi gibi sendika yöneticileri ve işçi liderleri de yeni gelişmelere uymak toplum düzeninin gerektirdiği bilgileri teorik ve pratik hüner ve davranışlarla donatılmak zorundadır. Bu bakımdan Türk-İş Sendikacı ve işçi liderlerine vasıflı bir eğitimden geçirmeyi başlıca eğitim ilkeleri arasında saymaktadır.

İşçi çocuklarının eğitimi

Türk-İş kendi imkânları ile birlikte diğer sosyal güvenlik kuruluşlarının imkânlarını belirli bir kaynaktan toplayıp işçi çocuklarının yüksek eğitim imkânlarını artırmak, her yıl en az 2000 öğrenciye, işçi çocuğuna yüksek öğrenim bursu sağlamak, bunlar için yurtlar inşa etmek, meslek kazandırıcı yardımlarda bulunmak amacıyla olmalıdır.

İşçi Genel Eğitim ve Öğretim Kurumu (İGEOK)

İdare Meclisi 6 kişiden teşekkül eder. İşçi eğitiminin bütün plânlamasını, örgütlenmesini, öğretimin yürütülmesini, bina personel ve öğretim kadrolarının teşkilini nerelerde hangi tipten öğretim faaliyetlerinin başlatılacağını saptayacak en yüksek sorumlu mercidir.

Bütün kuruluşların sendika ve federasyonların ortak katkıları ile bir eğitim bütçesi yapılacaktır. Bu bütçe bağlı kuruluşların üye başına yılda ödeyecekleri %10 lar, o yıl içinde toplu sözleşmelerden elde olunan ilk ay ücret farkları, sendikal yatırımların kârlarının %10 larından teşekkül edecektir.

Türk-İş Öğretim Kurumları

Türk-İş Akademisi,

Amacı, Türk-İş ve bağlı kuruluşların eğitim, öğretim kurumları ile ihtisas şubelerine ihtiyacı olan kifayyetli eleman yetiştirme ./..

ayrıca diğer müessese ve kuruluşlara mütehassıs eleman temin etme böylece bilimsel işçi hareketinin gelişmesine temel olmak.

Türk-İş Kolejleri

İşçi kolejleri, işçi üst idare kademeleri tarafından düzenlenen ortaokul mezunu veya lise ve muadili okulların ara sınıflarında terk etmiş olanlarla halen sendika İcra ve Yönetim Kurullarında görevli sendika liderlerine akademiye hazırlayıcı nitelikte ve en az üç sömestr süreli eğitim merkezleridir. Sendikacı eğitimi için yapılan harcamaların %75'i İGEOK tarafından karşılanır. %25 i öğretime katılan işçinin ya da öğrencinin mensup olduğu mahalli sendika tarafından ödenir.

Tabanda İşçi Eğitimi

İşyeri intibak ve sosyal bilinçlendirme çabaları, mesleki tekâmül için teknik ve mesleki okullarda verilen tamamlama eğitimi yarım kalmış akademik ortaokul ve liselerde alınacak bütünleme eğitimi.

İş içi meslek ve sosyal eğitimi işçilerin çalışmakta bulundukları işyerlerinde çalışma saatlerinden bir saati ile çalışma saati sonundan alınacak bir saat olmak üzere haftada iki saatlik kurslardır. Buralarda işçinin kendi branşında işkolunda ekonominin o kesiminde meydana gelen yenilikler yeni alet ve makinalar verim yükseltici teknikler, işçi sağlığı, sosyal, siyasal, sendikal ve ekonomik konular, sendikacılık tarihi ve işçi haklarının korunması, sınıfsal dayanışmayı tekleştirerek öğretim verilir.

Toplu iş sözleşmelerinde konulacak hükümlerle, işverenlerin işçi eğitimine azami katkıları sağlanır.

İLKE: 5- Sınıf ayrılıklarının derinleşmesi ile, sınıf çatışmalarına yol açacak sebepleri ortadan kaldırmayı, sınıflar arasında denge, barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izlemeyi,

Tüm uluslarda sınıflar ve sınıflararası farklılıklar vardır. Ancak bir ülkenin çağdaş koşullara uyup uymadığı o ülkenin sosyal politikası sonucu sınıflardan oluşan piramidin şekline göre değerlendirilmektedir.

Batı ülkelerinde nüfusun çoğunluğunu teşkil eden işçi sınıfının Türk işçisine kıyasla olanakları çok gelişmiştir. Başka bir deyişle işçi sınıfı alt gelir grubundan çıkmıştır.

Türkiye'de çok sayıda işverenin mutlu azınlık diye tanımladığı sanayi işçisi, ailesiyle birlikte düşünüldüğünde adam başına düşen ortalama gelirin çok azını alabilmektedir. Öte yandan Tarım işçileri ve işsizler nüfusun çok büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu özellikleriyle Türkiye'de gelir grupları piramidinin tabanı çok geniştir.

Sınıflararasındaki denge, barış ve kaynaşma aşırı farklılıklar oldukça sağlanamaz. Bunların daha farklılaşması sınıfları yaklaştıracığı yerde büsbütün koparır ve adaletsizlik kin doğurur. Kin ise sınıf çatışmalarının temelindeki unsurdur.

Türk milleti olarak bir bütün halinde varlığımızı sürdürmenin temel şartı; sınıfların birbirini sömürerek aralarındaki ekonomik ve sosyal farklılaşmanın derinleşmesi değil, sınıf çıkarlarının dengeli biçimde korunması ve sınıflararasında barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izlenmesidir.

Hatta 21. yüzyılın sosyal devletinde devletin koruma tedbirleri ona daha çok muhtaç olan olanakları dar sınıflara yöneliktir. Türkiye, anayasasıyla bir sosyal devlettir. Ancak uygulama farklıdır. Türk İşçi Hareketi için görev tüm ilkelere olduğu gibi burada da anayasayı uygulatmaktır.

./..

Bugünkü şartlarda ülke yalnız gelirden doğan farklılıkları değil din görüşü, mezhep hatta aşiret farklılıkları, ırk ve cins ayırımlarına sürüklenmek istenmektedir.

Türk-İş tüm gücü ile ve kendisiyle aynı görüşte olan kuruluşlarla işbirliği yaparak bu girişimleri engellemeye Türk işçisini ve halkını çıkar çevrelerinin oyunağı olmaktan kurtarmaya zorunludur. Çünkü Türk işçisi hiçbir zaman kendi çıkarlarını halkın çıkarından ayırmamıştır.

Türk işçisi o veya bu sınıftan olmanın kader değil, olanak ve yetenekle ilgili olduğunun bilincine varmıştır. İşte bu nedenle olanakları dar olandan yana bir politika ile yani fırsat eşitliği ile sınıflar arasındaki ayrılıkların azalacağına inanmaktadır. Bu nedenle 24 ilkeyi benimsemiş ve uygulatıcısı olma çabasıındadır.

İLKE: 6- Devlet kesiminde aşırı merkeziyetçilik ve siyasi müdahalelerin önlenmesi, işçilerin bütün işyerlerinde yönetime etkili olarak katılması, kârdan ve verim artışından pay almalarının sağlanması konusunda güçlüklerin bertaraf edilmesini sağlamayı,

Devlet kesiminde aşırı merkeziyetçilik, kamu kuruluşlarında partizanlık ve siyasi müdahaleler şeklinde kendini göstermektedir. Her partinin elde ettiği bakanlık, o bakanlığa bağlı kuruluşlarda o partinin görüşlerine göre bir yol izlenmesi sonucunu doğurmakta ve o partiye sempatisi olan elemanlarla donatılmaktadır. Bakanlıkların sık sık el değiştirmesi ile karışıklık daha da artarak mal üretiminin yerini partili üretimi almaktadır. Bu defa bu kuruluşların verimli olmadığı, devlete kambur olduğu tezi işlenerek özel sektöre devrine zemin hazırlanmaktadır.

İşçilerin işyeri yönetimine katılmaları bu uygulamaya engel olacağı gibi yaptıkları işi daha çok benimseyeceklerdir. Kâr ve verim artışından pay verilmesi eklenince insangücü veriminde büyük bir artış olacağı şüphesizdir.

İnsangücü dışında verimi etkileyen diğer faktörlerin rasyonelleştirilmesi ise işçinin söz sahibi olacağı yönetime iletilecek ve böylece kamu iktisadi teşebbüsleri islâh olacaktır. Bu tür uygulama, batı ülkelerinde sürdürülmekte ve sonuç yukarıda belirtilen nedenlerle başarılı olmaktadır.

Öyleki; batılı özel sektör işverenleri bu uygulamaya kendi istekleri ile yönelmektedirler.

Türkiyede özel sektör işverenleri henüz bu düzeye gelenemmiştir. Ancak ilk olarak kamu sektöründe yönetime, kâr ve verim artışına katılma sağlanarak olumlu sonuç alındığında özel sektörün ilgisini çekmesi

./..

mümkün değildir. Bugün yönetimi yalnız kendine hak görenler istismarın devamını isteyenlerdir.

Türk-İş'in yönetime katılma için önerdiği etkinlik hem sayısal hem de kararların bağlayıcılığına dayalıdır. İşyerini yöneten organın yapısında işçinin yeter sayıda temsili ve o organın kararlarının siyasi amaçlarla yozlaştırılmaması şartları aranmalıdır. Ancak bu şekilde yönetime katılmanın yararları görülebilir.

İLKE: 7- Tarım işçilerini kısa zamanda İş Kanununa ve sosyal güvenliğe kavuşturmayı, tarım ve orman işçilerinin çalışma şartlarının adil esaslara bağlanmasını sağlayıcı tedbirler almayı ve gerçekleştirmeyi,

Türk-İş, işçinin mutluluğu ile ulusun mutluluğunun birbirinden ayrılamıyacağının bilinci içinde halkı oluşturan tüm kesimlerin haklarını elde etmeleri için çaba harcamıştır.

Teşkilâtlanmış hizmet ve sanayi kesimindeki işçilerin yanısıra tarımda çalışanların, hiçbir kurala dayanmayan çalışma şartları altında ezilmelerine göz yumulamaz.

Tarım işçilerinin sorunlarının çözümlenememiş olmasının iki nedeni vardır. Birincisi siyasi iktidarların bu konuda sanimiyetsiz olmaları, ikincisi ise tarım kesiminde örgütlenmenin sanayie nazaran güçlüğüdür. Ancak ülkemizin büyük çoğunluğunu teşkil eden tarım işçilerinin sorunlarına eğilmemek için her ikisi de geçerli neden değildir.

Şimdiye kadar müteaddit tasarılar hazırlanmış, Tarım İş Kanunu hükümet ve parti programlarına girmiş fakat hiçbir sonuç alınamamıştır.

Bu Kanunun çıkarılması yalnızca tarım işçilerinin sorunlarının çözümlenmesi değil bunun yanında işçi hareketinin genişleyip, güçlenmesi sonucunu doğuracaktır.

Her iki nedenle de tüm işçilerin birleşerek Tarım İş Kanunu konusunda hükümetlere baskı yapması gerekmektedir.

İLKE: 8- Bütün çalışanların İş Kanunu kapsamına alınmaları; Kıdem tazminatını amacına uygun olarak korunması ve işverenlerce ödenmeğe devan edilmek şartıyla, işsizlik sigortasının kurulmasını gerçekleştirmeyi,

1945 lerden beri Türkiyede işsizlik sigortası üzerinde tartışmalar yapılagelmiştir. Böyle bir denemeye girişmek üzere ikinci plân döneminde çalışmalar yapılacağı kaydedilmiş ancak siyasi iktidarın genel eğilimi bu politikayla uyusur olmadığından böyle bir hazırlığa girilmemiştir. İşsizlik sigortası genellikle sosyal güvenlik kapsamına en son giren risklerden biridir. Bu nedenle ilk plânda bu guruptaki kimseler için işsizlik, hastalık ve yaşlılık gibi en temel ihtiyaçlarından başlamak üzere bazı sigortalama çalışmalarına girişilmelidir.

Aile ödenekleri:

Halen hukuki mevzuatımızda çocuk zammı adı altında yapılan bazı ödemeler vardır. Oysa çocuk zammı diye yanlış isimlendirilen aslında ailenin sosyal güvenliği için toplumca yapılmış bir katkı niteliği taşıyan bu politika nüfus plânlaması yapan bütün ülkelerde bile yürürlükte dir. Aslında bu ödenek ailenin sağlık, eğitim, dinlenme gibi sosyal ve biyolojik ihtiyaçlarının karşılanması için küçük bir katkıdan başka bir şey değildir. Bu sebeple sembolik bir karakterde kalan çocuk zammı yerine "aile ödeneği" adı altında çalışanların maaş ya da ücretlerine belirli oranlar içinde yapılacak bir ek olarak düşünülmesinde sosyal yarar vardır.

SOSYAL GÜVENLİK SİGORTASI

Sosyal güvenlik tedbirlerinin de belirli bir örgüt ve etkinliğe kavuşturulması gerektir. Bunun için şimdiki dağınık ve çeşitlilik içinde bulunan sosyal güvenlik kurumlarının bir elde toplanması yararlı olacaktır. Halen sosyal güvenlik amacı ile kurulan kuruluşların tümü "Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu" adı altında toplanacaktır.

Sağlık sigortası yönünden milli sağlık sigortasının konut ihtiyaçları bakımından milli konut bankasına devredilecek olan hizmet ./..

kesinleri, emekli sandığı ve SSK yeni örgütlenme içindeki toplanmış olacaklardır.

Sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri devlet yapısı içinde bulunan pekçok dağınık fonksiyonların yeniden düzenlenmesini gerektirecek niteliktedir. Yeniden örgütlenmesi ya da kurulması önerilen milli sağlık sigortası Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu, Konut ve Köy Konut Bankaları gibi önemli kuruluşların devlet örgütü içinde yerini isabetle elabilmesi için Bakanlık seviyesindeki bölümlerinin de yeniden plânlanması gerekecektir. Bürokrasinin yapısal güçlüklerinin yenilebilmesi için öncelikle tüm devlet örgütünde fonksiyonel dağılıma göre yeniden bir teşkilatlanmaya ihtiyaç vardır.

İLKE: 9- Topraksız, az topraklı veya dar gelirli köylünün yeterli toprağa ve verimli tarım işletmeciliğine kavuşmasını sağlayıcı, toprak dağılımında dengesizlik ve adaletsizliği önleyici aynı zamanda tarımsal verimliliği artırıcı toprak ve tarım reformu yapılmasını ve bu reformun hızla sanayileşme ve işsizliği azaltma yönünden taşıdığı önemi gözönünde tutarak, bir an önce gerçekleştirilmesi için siyasi partiler üzerinde bütün etkisini kullanmayı,

Toprak Reformu ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılması yolunda atılmış en önemli adımlardan birini teşkil edeceği gibi, öbür yandan da Türk işçi Hareketinin yıllardır üzerinde önemle durduğu sosyal adaletin gerçekleşmesi, tam çalışmanın sağlanması, milli gelir artması ve nihayet herkesin insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesine ulaşması yolunda girişilecek reformlar zincirinin ilk ve en önemli halkasını teşkil edecektir. Bunun da ötesinde eksikliğini çok acı şekilde çektiğimiz sosyal denge, her türlü uyumsuzlukların ötesinde barışık bir toplum yapısı meydana getirdiğimizde sağlanabilir. Bunun da başlangıç noktası, toprak reformundan geçmektedir.

Kelime anlamıyla reform ya "bir başka ve daha iyi biçime sokma" ya da mevcut bozukluklardan ve eksikliklerden kurtarma" anlamını taşır. Bu yönden incelenince toprak reformundan bir değer yargısı kavramı yatmaktadır. Mevcut durumu değiştirmek, eksikliklerini tamamlamak, kusurlardan arındırmak için yapısal bazı değişmelere el atmak gerekir.

Tarım reformu deyiminde kastedilen anlam ise, tarımsal verimin yükseltilmesidir. Toprağın mülkiyeti, üretim biçimi, toprak üzerinde çalışan insanların sosyal ve ekonomik hak ve vecibelerinde yapılması öngörülen değişmeler, tarım reformunun başlıca konuları olduğu halde toprak reformu sözünde bunlar kavranmaz.

./..

Bir reformcu hareketin nitelendirilebilmesi için belli başlı şu ilkeleri içine alması gerekmektedir.

- 1- Özel mülkiyetin sınırlandırılması
- 2- İşletmelerin rantabl ölçüler içinde toplulaştırılması
- 3- Tarımla uğraşmayanların ekilebilir topraklara sahip olmalarının önlenmesi
- 4- Miras ve diğer yollarla toprağın parçalanmasının durdurulması
- 5- Reform başarılınca kadar geçecek süre içinde ortakçılık ve kiracılık biçimindeki üretimin belli şartlara bağlanması ve düzenlenmesi,

Her biri toprak üzerinde yapılmakta olan üretim geniş şekilde etki yapan bu ilkeler aslında hukuki birer düzenlemedir. Toprak reformuyla alınmak istenen sonuç;

- 1- Üretim artışını sağlamak
- 2- Çalıştırılacak insan gücünü çoğaltmak
- 3- Servet ve gelir dağılımını yeniden düzenlemek,
- 4- Sosyal ve siyasal yapı üzerinde toprağın baskısını azaltmak,
- 5- Ekonomik kalkınma için tarımı bir kaynak olarak kullanmak,

Reformun çözümlemeye çalışacağı önemli sorunlar:

- 1- Kadastro

Toprak reformunun yapılabilmesi için mutlaka kadastroyu beklemeye gerek yoktur. Bu tedbir alınıncaya kadar toprak reformu uygulamasına dağılımın şu adaletsiz olduğu bölgelerde başlatılması mevcut kadastro gücünün o bölgede yoğunlaştırılması, büyük arazi sahiplerinin elinde bulunan toprakların kökenini ispatlayıcı belgeleri kendilerinin hazırlamaları ve bunların sıkı şekilde denetlenmesinde bu konudaki güçlüklerin pek çoğu yenilebilir.

2- Finansman sorunu, toprak reformu için en önemli engelleyici faktör olarak ortaya sürülen konulardan biridir. Aslında bu, toprak reformunun maliyetini yükseltip, bunu imkânsız bir şeymiş gibi taksim etmek, toprak dağılımındaki adaletsizliği olduğu gibi koruyup, insanlarımızın büyük bir kısmını şehirlerin apartman kapıcılığına, sokak manavlığına mahkûm edilmesini, üretici olmayan sektörlerde fazla sayıda insan birikimine yol açarak, bunlardan siyasal iktidarlarının devamlılığı yönünden yararlanma politikasıdır. Reform için yeterli kaynak bulmak değil bu kaynağa el atmak bir çeşit güçlük olarak ortaya sürülmektedir. Siyasal tercihi yapıp reform karar veren bir iktidar ya da yönetim bunun gereği olan teknik güçlükleri yenmede rahatça tedbir bulabilecektir. ./..

3- Dağıtılacak toprak: Öncelikle toprak mülkiyeti üzerinde yapılacak sınırlama belli olduktan ve tarımda fert mülkiyeti yerine aile işletmesi ve mülkiyeti ilkesi kabul olunduktan sonra muvazaalı biçimde dağıtılmış ve ufalannmış görünen toprakların gerçek miktarı ortaya çıkacaktır.

Yapılan incelemelere göre tarıma elverişli hale getirilebilecek, kurutma, drenaj, sulama temizleme, verimlendirici tedbirlerle tarıma açılabilir toprak miktarının 40 milyon dekar olduğu hesaplanmaktadır. Sulu tarım bölgelerinde 50, kuru tarım bölgelerinde 150 dekar arazi verilmesi ön görülse ortalama olarak 400 bin ailenin toprağa kavuşturulmasını kapsayacak bir reform plânı gerçekleştirilmiş olacaktır.

Toprak reformuna paralel olarak tarım kesiminin her dalında üretim artırılmalıdır. Bunu sağlamak için:

a) Tarımın tabiat ve iklim şartlarına bağımlılık derecesi asgariye indirilmesi,

b) Modern teknolojinin gerektirdiği makina ve aletlerle her türlü girdilerin kullanım oranını yükselterek maliyet düşürülmeli,

c) Tarımda birim başına verim artırmada başlıca etkenlerden birisi olan sulu düzene geçilmeli,

d) Ekonominin çeşitli kesimleri için gerekli olan ham madde üretimi ile toplumun artan nüfusunu besleyecek gıda maddelerinde kendine yeterlilik sağlanmalı,

e) Çeşitli tarımsal ürünlerin mamul şeklinde ihracına geçebilmek için kalite ve fiyat rekabetine hazır duruma gelinmelidir.

Tarımsal gelirin artık değerlerini köylüden kalmasını sağlamak için ise:

a) Üretimdeki artışla birlikte üreticinin emeğinin değerlendirilmesini öngören bir fiyat politikası izlenmeli.

b) Başta kredi olmak üzere üretim artırıcı devlet imkânı, çalışanlara ve küçük çiftçilere tanınmalı.

c) Toprak dağılımında adaletli bir düzen sağlanmalı, bunun için de gerçekçi ve ulusal ihtiyaçlarımıza toplumumuzun sosyo-ekonomik koşullarına uygun bir toprak reformu yapılmalı.

d) Tarımsal ürünlerin üretici kooperatifleri tarafından kurulacak sınıai tesislerde işlenip iç ve dış pazarlarda satışı yoluyla elde edilecek gelirler köylüye döndürülmeli.

./..

e) Üreticilerin ihtiyaçları olan traktör, ilâç, gübre, tohum, makina vs. gibi modern girdilerin sanayilerinin devletle birlikte kurulması ya da ithalinin kendi kooperatifleri eliyle yapılması suretiyle ucuza sağlanmalıdır.

Tarım sanayileşmemiz için bir tasarruf kaynağı haline gelmelidir. Bunun için:

a) Tarım gelirlerinden alınmakta olan vergilerin sanayileşmemize kaynak yaratabilecek bir biçimde düzene kavuşturulması gerekmektedir.

b) Köylülerin ferdi ya da kooperatif biçimindeki işletmelerde elde edecekleri gelirlerin bir kısmını özel tüketimden sınai yatırıma ayırmalarının örnekleri devletçe gösterilmelidir.

c) Tarımsal üretimle birlikte standard mal üretimi, fiyat ve kalite denetimi pazarlama inkânlarının artırılması, tarım ürünlerinize dışarıdan geniş ve sürekli pazar bulunması dış ticaret işlerini döviz kaybına meydan vermeyecek biçimde halklaştırılması, Türk tarımını yakından ilgilendiren stratejik politika tedbirlerindendir.

Köy kaynağına bağlı olan Türk işçi hareketi ve onun organize temsilcileri olan işçi sendikaları olarak tarım konusuna sadece bir ekonomik kalkınma kesimi ya da yatırım kaynaklarını sağlayan bir sektör olarak değil, nüfusumuzun en büyük diliminin yaşadığı bir toplum düzeni olarak eğilmek, sorunlarını anlamak, çözümüne yardımcı olmak görevi içindedir.

İLKE: 10- Orman köylüsünü insan onuruna yaraşır bir yaşama seviyesine ulaştırabilmek üzere Devlet desteğinin sağlanması için gerekli çabayı göstermeyi,

Yurdumuzda yıllarca izlenen bir slogan "ormanlarımızı koruyalım ve geliştirelim" olmuştur. Ancak bu ormanların içinde yaşayan ve iktisaden zayıf olduğu için ormanı bir gelir vasıtası sayan orman köylüsü düşünülmemiştir. Siyasi iktidarlar da orman koruma gayesini gerçekleştirmek için keçi kanunu gibi gerçeklere uymayan komik teklifler ileri sürmüşlerdir.

Türk-İş'e göre orman sorununun ilk aşaması orman köylüsünün ekonomik ve sosyal sorunlarının halline ilişkindir. Bu insanlar sanayi kesimine aktarılmadıkça ve köyleri orman içinden çıkartılmadıkça toprak reformu ile kendilerine yetecek toprak verilmedikçe ormanlardan ve ormanların güzelliğinden bahsetmek, sorunu çözmeye yetmez.

Türk-İş'in benimsediği hiçbir ilke tek başına ele alınıp dar bir kalıp halinde yorumlanamaz. Ekonomik ve sosyal sorunların bir bütün olduğu birinci ilkede belirtilmiştir. Bu nedenle de hiçbir ilke kendi başına çözümlenemez. Orman köylüsünün sorunları da toprak reformu, istihdam olanakları, yatırımlar, hızlı kalkınma, sosyal devlet v.b. çeşitli çözüm bekleyen sorunla birlikte çözümlenebilir.

24 ilkeden birinin gerçekleştirilmesi yolunda kaydedilecek her bir adım, diğer ilkelerin uygulanmasına yardımcı olacak önem ve niteliktedir.

Tümünün bir anda çözümü esasen olanaksız olduğuna göre işçi hareketi için önemli olan süreci hızlandırmak, tersine gelişmelere meydan vermemektir.

İLKE: 11- Yurdumuzda az gelişmiş bölgelerin kalkınması için plân ve yıllık programlarda bu bölgelere özel yer verilmesini ve bu bölgelerde alt yapı ve sanayi yatırımlarının artırılmasını sağlamayı,

Bir ülkenin ekonomik yönden farklılıklar arzeden bölgelere sahip olması, dünyanın her yerinde olağan karşılanmaktadır. Ancak, gelişmiş ülkelerde devlet, bölgeler arasındaki farklılıkları ortadan kaldıracak, hiç değilse, azaltacak tedbirleri almaktadır.

Bölgeler arası farklılıkların ortadan kalkmasına engel olan en büyük faktör, özel sektörün yatırımlarını gelişmiş bölgelerde yapmayı tercih etmesidir. Bu çeşit yatırımlar, gelişmiş bölgelerin ekonomik bakımdan güçlenmesini sağlarken, işgücünün de geri kalmış bölgelerden gelişmiş bölgelere akmasına sebep olmaktadır.

Gelişmiş bir bölge, mübadele ekonomisinin hakim olduğu, şehirleşme derecesi yüksek olan, kendisine yeter durumdaki küçük yerleşme yerlerinden değil, hareketlilik ve işbölümü derecesi yüksek yerleşme yerlerinden kurulu olan, tarımda toplam nüfusun beşte biri veya daha küçük bir oranın çalıştığı, asıl nüfusu sanayide çalışan bir bölgedir.

Az gelişmiş bir bölge ise, tüketim için üretim yapan, ekonomisi kendine yeter, geleneksel özelliklerin hakim bulunduğu, yaşama düzeyi düşük, fakir bölgedir.

Bir bölgenin gelişmiş olmasında fiziki ve coğrafi şartlar, tarihi rastlantılar devlet müdahalelerinin bir bölgeyi çekici merkez haline getirmesi gibi faktörler rol oynar. Gelişmiş bir veya birden çok bölgenin bulunması ise, başka bölgelerin gelişmesini engelleyebilir. Bu engellemede üstün rekabet şartları, öbür bölgelerin, vasıflı ve genç işgücünü, sermayesini çekmesi gibi nedenler başlıca rolü oynar. Bu gibi durumlarda gelişmemiş bölgenin kaybı, gelişmiş bölgenin kazancından daha fazladır.

Az gelişmiş ülkelerin ortak özelliklerinden biri olan, bölgeler arasında uçurum derecesine varan farklılıklar, yurdumuzun "Doğu" "Batı" diye ikiye ayrılmasına sebep olmuştur.

Türkiye bir doğu sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır ve bunun nedeni ekonomiktir.

Alt yapı denilen ekonomik yapının, toplumsal örgütlenme, kültürel ve etnik yapı konularından öne alınması, asıl önemli olan unsura gereken dikkatin verilmesi için yapılmış çağrı sayılabilir. Ekonomik yapı kavrandığı takdirde teşhisi kolay olan toplumsal, kültürel ve etnik sorunların bugüne kadar neden süregeldikleri kolayca anlaşılabilir.

Devlet Plânlama Teşkilâtı yaptığı bir araştırma sonucu illeri, "gelişmiş", "yarı gelişmiş" ve "az gelişmiş" olarak üç bölüme ayırmıştır.

Bu sıralanışa göre az gelişmiş illerimizden büyük bir çoğunluğu Doğu Anadolu bölgesinde bulunmaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesinde hakim ekonomik çalışma tarım, tarımın da hayvancılık dalıdır. Bölgede sanayi, sınırlı bir ölçüdeki istihraç sanayiidir (Bakır, krom ve petrol). İmalât ise çok düşük bir gelişme göstermiştir.

Türkiyede İş Kanununa tabi toplam işyerlerinin ancak %6.8 i Doğu Anadolu bölgesinde bulunmaktadır.

Bölgedeki işyeri içinde devlet sektörünün özel sektöre nazaran çok daha yüksek bir oran teşkil ettiğini görüyoruz. Türkiyedeki toplam devlet sektörü işyerlerinin %14,5 i Doğu Anadolu'da bulunduğu halde, özel sektör işyerlerinin sadece %5.7 si bu bölgede bulunmaktadır.

Ayrıca bu bölgedeki toplam işyerlerinin iller itibarıyla dağılışı da Doğu Anadolu'da çok dengesizdir. Bölgedeki toplam devlet işyerlerinin %60 ı, özel işyerlerinin ise %84.8 i Malatya, Elâzığ, Diyarbakır, Urfa Erzurum ve Karsta toplanmış bulunuyor.

Büyük tüketim merkezlerine yakın olmayan, gelir elâstikiyeti yüksek bir mal üretmeyen, ulaştırma, haberleşme kolaylıklarına sahip olmayan bir bölge gelişme gösteremez. Çünkü böyle bir bölgede hem sermayenin hem de işgücünün verimi düşüktür.

Birleşmiş Milletler Avrupa İktisat Komisyonunun bir raporuna göre de Türkiyenin zengin ve fakir bölgeleri arasındaki farkın artmakta olduğu görülmektedir.

./...

Doğuda asayişsizlikten şikayet ediyoruz. Asayişsizliğin temelinde ekonomik sıkıntıların yattığını görmezlikten geliyoruz. Doğuya devletin elinin uzanması avuçlarında komando değil, vergi tahsildarı değil, yatırım götürmelidir.

Doğu bütün ham madde kaynakları ve bütün işgücüyle, yatırımların susuzluğu içinde bu eli beklemektedir.

Üzülerek belirtmek gerekir ki, halâ kalkınma plânlarımız bu duruma çare bulmaktan uzak tedbirler önermektedir. Buna göre Plân özel sektör için yol gösterici hükümler taşımaktadır.

Demokrasinin beşiği olan İngiltere, Hollanda, Almanya gibi ülkeler planlarında özel sektör için emredici hükümler getirirken ülkemizde uygulanan bu liberal uygulamanın nedenlerini bulmak zordur. Elbette böyle bir plan anlayışı içersinde özel sektör doğuya yatırım yapmayacaktır. Bu sebeple sosyal devletin ekonomik ilişkilerde müdahaleci olması, bölgelerarasındaki adaletsizliği giderici tedbirler alması, bir Anayasa hükmüdür. Türk-İş bu anayasa hükmünün takipçisi olmak durumundadır.

İLKE: 12- Adil bir vergi reformunun süratle yapılması, özellikle yüksek kazançlı büyük gelir sahiplerinden yeterli vergi alınması, yoksul halka yük olan dolaylı vergilerin azaltılması, vergi kaçırma yollarının kapatılması, vergi ve servet açıklamasının devlete yapılması konularında gerekli ve etkili girişimlerde bulunmayı,

Türkiyenin günümüzdeki en önemli sorunları olarak, yatırımları artırmak suretiyle ekonomik kalkınmayı hızlandırmak, işsizliği azaltmak, rantabl ve modern işletmeciliğe yönelmek, ihracatı artırmak, pahalılığı önlemek, eğitim ve enerji temini gibi konuları sayabiliriz. Oysa bizde yıllar yılı vergi, bu sorunları halletmede değil, yalnızca bütçe açığını kapatmada hazırlanan ve devlete bir gelir sağlama aracı olarak görülmüştür.

Tarım ve serbest meslek kazançları ile gayrimenkul sermaye iratları etkili ve verimli bir şekilde vergilendirilememektedir. Ayrıca son 20 yılda enfastrüktür yatırımları dolayısıyla gayrimenkul sahiplerinin elde ettikleri değer artışı kazançlarının tamamı vergi dışı kalmış, bu durum ekonomide kaynak israfına yol açtığı gibi, vergi adaleti bakımından da sakıncalı olmuştur.

Kaynakların normal şekilde vergilendirilmesi kaynak israfını önleyecek ve vergi geliri artacaktır.

Maaş ve ücretlerden insafsızca kaynakta vergi kesintisi yapılırken, devletin bina ve arazi sahiplerini yeterince vergilendirmemesi sosyal hoşnutsuzluğu davet etmektedir.

Türkiye, vergi yükü bakımından, uluslararası karşılaştırmada en geri plânda kalan ülkelerden birisi olmaktadır. Plânlı döneme girilmesiyle birlikte vergi yükünün bir ölçüde artırılmasına rağmen bugünkü düzey, Türkiye'yi serbest gelirler için bir vergi cenneti olmaktan çıkaramamıştır.

Türkiyede vergi yükünün düşük olmasının bir nedeni gelir vergisinin niteliğiyle ilgilidir. Dar gelirli grupların gelirlerini, görev
./..

olarak yüksek oranlarda vergileyen mevcut sistem giderek müterakki olma özelliğini yitirmekte ve birçok Batı ülkesine göre, yüksek gelir grupları için düşük bir gelir düzeyinde sabit kalmaktadır.

Vergi yükünün az olmasının bir diğer nedeni, vergilenmeyen kesimlerin bulunmasıdır. Tarım kesimi, fiilen vergilenemez durumundadır. Nakliyat kesiminde ise, demiryolu taşımacılığı nakliyat vergisine tabi iken, çok daha büyük ve kârlı kara yolu taşımacılığı nakliyat vergisinden muaf tutulmaktadır.

Türkiyede toplam olarak, milli gelire oranla düşük düzeyde vergi ödenmesinin bir başka nedeni de vergi kaçakçılığı olmaktadır. Türkiyede ticaret erbabı dışında serbest meslek sahipleri arasında da çok geniş bir vergi kaçakçılığı olduğu bilinmektedir. Maliye Bakanlığında derlenen istatistiklere göre, çoğunlukla doktor ve avukatlardan oluşan serbest meslek erbabı tarafından ödenen ortalama vergi miktarı, en küçük memurun ödediği vergiden de azdır.

Vergi adaletsizliği o hale gelmiştir ki, bazı sanayiciler, kendi işyerlerinde çalışan işçiler kadar bile vergi vermemektedirler.

Büyük kazançlardan vergi alınmaması bir yandan memleket ekonomisini ters yönde etkilerken, öte yandan da toplumun adalet duygusunu zedelemektedir.

Sonuç olarak, vergi sistemimizin bozukluğu, serbest gelirliilerin büyük oranda vergi kaçırması ve bol kazançlı bazı kesimlerin vergilenmemesi sonucunda Türkiyede vergi yükünün düşük olmasına bu yükün de sabit gelirliilerin sırtına binmesine neden olmaktadır.

Toplam gelir vergisi içinde, 1967 yılında %52 oranında bir payı sağlayan maaş ve ücretlilerin katkısı giderek artmıştır. 1970 yılında %59'a çıkan bu pay; 1971 yılında %66 olmuş ve 1972 yılında da aynı yüksek düzeyi korumuştur. Ayrıca, 1970 yılında beyannameli vergi yükümlülerinin vergi hasılatı %9.9 artarken, memur ve maaşlılar %43.9 oranında fazla vergi ödemiştir.

Bugün gelir vergisinin %66 dan fazlasını ücretliler ödemektedir.

Gelir vergisi cetvellerine göre Türkiyede 575 bin beyannameye tabi vergi mükellefinden 436 bin küçükü büyüklü tüccar ve işadama bulunmaktadır. Bu 436 bin vergi mükellefinden 375 bini yıllık net gelirlerini
./..

10 bin liranın altında göstermişlerdir. Yani bu hesaba göre tüccar ve iş adamlarımızdan 375 binin ortalama aylık net gelirleri 833 TL.sının altındadır. Vergi sistemimiz bu beyannameleri doğru verilmiş kabul etmekte ve kontrol yetersizliği nedeniyle vergiler bu hesaba göre tahakkuk etmektedirler.

Gelir vergisi yükünü taşıyan ve verginin %66 sını ödeyen memur ve işçinin vergilerin dolaysız olarak alınması nedeniyle vergi kaçırmaması söz konusu olamazken bu olasılıktan yararlananlar işçinin ve tüm çalışanların haklarına bir kere daha el uzatma durumunda olmaktadırlar.

Dolaylı vergilerin adaletsiz sayılmalarının bir nedeni, tüketicilerin gelirlerine göre farklılaştırılamamasıdır.

Vergi adaletinin zaman zaman dolaylı vergi sistemi içinde bazı düzenlemelerle gerçekleştirilebileceği düşünülür. Bunun için lüks tüketim maddeleri üzerindeki dolaylı vergileri artırılmak istenir. Fakat bu politika, Türkiyede mevcut vergi sisteminde, vergi adaletini sağlamaktan uzaktır.

Cumhuriyet dönemi vergi adaleti açısından bir gerileme özelliği taşımaktadır.

Cumhuriyet dönemi boyunca servet vergilerinin dolaysız vergi sistemi içinde önemi gittikçe azalmaktadır. Gelir ve servet vergilerinden oluşan dolaysız vergiler toplamı içinde, servet vergilerinin payı 1923 yılında dörtte bir çevresinde iken 1972 yılında otuzdabire düşmüştür.

Benzer gelişme dolaylı vergi sistemi içinde de görülmektedir. Dış ticarete konu olan mal ve hizmetlerden alınan dolaylı vergiler, 1923 yılında toplam dolaylı vergilerin yarısından fazladır. Fakat 1972 yılına gelindiğinde, dış ticaretten gelen vergilerin toplam dolaylı vergilerin yarısının çok altına düşmüştür. Böylece ithalatta alınan vergiler de önemini yitirmeye başlamıştır.

Bugünkü Vergi sistemi sanayileşme ve sosyal refah amacından yoksun bir haldedir. Zira, mevcut sistem, zaman zaman beliren mali (finansman) zorlukların, giderilmesi gayesiyle ortaya çıkan, genellikle YALNIZCA HAZİNEYE GELİR SAĞLAMA amacı güden dağınık ve ahenksiz bir sistem yapı-sındadır. Oysa vergi politikasının;

- İktisadi politikayı düzenleyici,
- Sanayileşmeyi teşvik edici ve şartlandırıcı,

./..

- Tasarruf ve kazançların üretken sektörlerde değerlendirilmesini sağlayıcı,

- Gelir dağılımını hakkaniyete uygun şekilde düzenleyici,

- İthalat-ihracat faaliyet ve kazançlarını ithal ikamesi sanayilerinin kurulması doğrultusunda zorlayıcı,

- Kalkınmayı hızlandırıcı,

bir nitelik taşıması zorunludur. Aslında, vergi politikasının demokratik düzenin aleti ve direksiyonu olması gerekmektedir. Nitekim, demokrasinin yaşaması, vergi sisteminin halkçı, insancı, gerçekçi, üretkenliği sağlayıcı bir esnekliğe sahip olmasıyla mümkündür. Bu nedenle, kalkınmanın dengeli ve hızlı surette başarısını sağlamak bakımından GİRİŞİM-CİYE, SANAYİLEŞMEYE hizmet edecek kazanç ve tasarrufları destekliyecek, buna karşılık lüks tüketimi frenliyecek şekilde vergi politikasının perspektif kazanması şarttır. Bu düşünceden hareketle:

- Emlâk vergilerinin ihtiyaç, ihtiyaç fazlası ve lükslük açısından değişen katlı nispetlerde olmaları öngörülerek kazanç ve servetlerin SANAYİLEŞME YÖNÜNDE ŞARTLANDIRILMASINA ortam hazırlanması,

- Sanayicilerin yerli imalât oranını artırdıkları ölçüde vergi indiriminden yararlanması,

- Gelir ve kurumlar vergisi nispetlerinin üretken sektörler için düşük, diğer sektörler için yüksek öngörülecek sanayileşmenin (kalkınmanın) hızlandırılması,

- İthalat permisinden, döviz tahsisinden yararlanmada ödenen vergi miktarının ölçü alınması,

- İskonto, reeskont işlemlerinde ve bankalardan kredi temininde ödenen gelir ve kurumlar vergisi miktarının ölçü kabul edilmesi,

- Makina imalat sanayilerine ve sosyal konut üretimine fon ayrılacak şekilde katma değer vergisi uygulamasına geçilmesi,

- Vergi muafiyet ve istisnalarının makina sanayilerine iştirak olarak değiştirilmesi,

- Maliye teşkilatının hesap uzmanı, vergi kontrolörü ve vergi memuru kadrosunun kabartılması politikası yerine YEMİNLİ MUHASİPLİK TEŞKİLATININ kurulması,

./..

- Verginin kayıt, kontrol ve tahsilinde elektronik bilgi işlem makinelerinden yararlanılması ve her nevi vergi ve her mükellef için kod numarası öngörülmesi ve yine bu sisteme uygun şekilde hazırlanacak formüllerle (makbuzlarla) vergilerin bankalara yatırılması,

- İhracatta vergi iadesinin, makina sanayilerine iştirak olarak değiştirilmesi,

- İthalat ve ihracatın değeri üzerinden düşük nispette özel bir vergi alınarak dışa (döviz) bağımlılığı giderecek İTHAL İKAMESİ (MAKİNE) SANAYİLERİNİN kurulması,

- İşçi, memur ve halk tasarruflarıyla kurulacak sanayilerin yeterli görülecek bir süre vergiden istisna edilmesi yahut vergi nisbetinin çok düşük olması.
öngörülmelidir.

Nitekim, HAZİNE YARARINI ön plana alarak devleti güçlü, halkı mustarip yapan mevcut vergi sistemi anlayışı yerine bir Reformla halkı ve Türk parasını güçlü, devleti itibarlı yapacak ileri bir vergi sisteminin uygulanması daha rasyonel ve insancıl bir politika olacaktır.

İLKE:13- Kredi dağılımında köklü değişiklikler yapılması, dar gelirli, topraksız veya tapusuz köylülerin faizcilere muhtaç olmaktan kurtarılması kredi dağılımında iktisadi verimliliğin esas alınması, kredi kaynaklarının üretici köylülere, esnaf ve sanatkârlara, plân amaçlarına uygun yatırım yapanlara ve sanayicilere ortaklaşa yatırım yapmak isteyen halka açık anonim şirketlerine yöneltilmesi amacıyla çalışmayı,

Gelişmiş ülkelerde hem sanayi hem de mali sermayenin başlıca Kurumu olan bankaların ilişkileri çok değişmiştir. Genellikle merkezileşen, ihtisaslaşan ve üretim hacimleri çok büyüyen sanayinin başlıca ihtiyacı işletme sermayesidir. Buna kapitalist ülkelerde "finans-kapital" verilen bankerler karşılar. Bunların en büyükleri özel teşebbüsün elinde bulunduğu için mevduatı sanayie aktarmakla büyük kazançlar elde ederler. Ayrıca sanayi üzerinde kendi egemenliklerini kurarlar. Böylece sanayi ile sermaye arasında monopol bağlantıları kurulmuş olur.

Bu merkezileşme ve monopolleşmenin diğer bir özelliği de sanayi ve mali sermayenin aynı gruplar tarafından yönetilmesidir. Türkiyede özel bankacılık ile özel sermayecilik arasında hızla gelişen monopol ilişkileri milletlerarası sermaye ile bütünleşme eğilimi nedeniyle yabancılaşılmaya hazır duruma gelmiştir.

Bunun dışında kanunsuz biçimlerde birer şebeke gibi işleyen sanayie değil ticaret faizciliğine yönelen bir başka sermaye gurubu daha vardır ki, bunlara tefeci denir. Bunlar para ve kredi sıkıntısı içinde bulunan bütün ekonomik alanlara kısa vadeli yüksek faizli para dağıtırlar.

Türkiye gibi sermayesi, küçük bir azınlık elinde yoğunlaşan az gelişmiş ülkelerde başka bir durum daha vardır. Bu da mali sermaye kurumlarının başlıcaları olan özel banka ve sigorta şirketlerinin küçük ve orta tasarruf sahiplerinin mevduatına ve kamu kaynaklarına göz dikmeleridir.

Öneri

- 1- Tekelci büyük mali sermaye kurumları ile sanayicilerin bütünleşmesi önlenmelidir. Türkiyede yabancılarca direkt sermaye ihracı ya da içerideki yerli özel bankalarla ortaklaşa yeniden ticaret, sanayi, madencilik, turizm ya da başka alanlarda faaliyet göstermek amacı ile banka kurmalarına izin verilmemelidir. Devletlerüstü mali sermaye ile Türk sanayiinin ve bankacılığının ilişkisi kesilmelidir.
- 2- Ticaret bankalarının mevduat hesaplarının kullanımı ve kredilendirme işlerinin sermayenin ezici üstünlüğüne yol açacak bir yönde gelişmesini önlemek için bütün özel bankaların yönetiminde devlet temsilci bulundurmmalıdır. Bütün ticaret bankalarının yönetim kurullarında devlet temsilcilerinin sayısı yarıdan bir fazla olarak tesbit edilmelidir.
- 3- Özel, mahalli ya da ticari bütün bankalar faaliyet alanlarının dışındaki işlere sermaye plase etmek, ortaklık kurmak, sanayi teşebbüsleri ile bütünleşici teşebbüslere girişmekten alıkonmalıdır. Özel teşebbüs için devlet yatırım bankasına benzer bir özel yatırım bankası kurulmalı, yatırımcılık ve kredilendirme görevleri bu bankanın faaliyet alanında bulunmamalıdır.
- 4- Tarımsal üretim ve toprak reformu politikalarını yürütmek üzere Ziraat Bankası yeniden örgütlenmelidir. Bunun için Ziraat Bankasının bir kısım görevleri yeni kurulacak kooperatifler bankasına devredilerek çiftçi kredileri bu bankanın faaliyet alanına verilmeli, ziraat bankası daha çok tarımsal yatırım bankası niteliğine kavuşturulmalıdır. Bu arada halen Ziraat Bankasının girişmiş bulunduğu iştirakler yeniden düzenlemeye göre ait olduğu kuruluşlara devredilmelidir.
- 5- Sigorta şirketlerinin yerli-özellikleri en kısa zamanda kuruluş sermayeleri üzerinden devletleştirilmeli, yabancı kumpanyalar da aynı kurala göre millileştirilip devlete devredilmelidir. Kamu sigorta işlerini yürütmek üzere milli bir devlet sigorta şirketi kurulmalıdır. Tarımda sigorta düzeninin işletilebilmesi için Ziraat Bankasının sigortacılık branşı kooperatiflere aktarılarak devlet sigorta şirketinde temsili sağlanmalıdır.

İLKE:14- Üretici, köylü ve çiftçinin koöperatifleştürilmeleri, bu kooperatiflere devletin müdahalesi veya aracı ve tefecilerin sızmasını kesinlikle önleyici tedbirler alınması, ayrıca üretici kooperatiflere sınaî tesisler kurma imkânlarının sağlanması konularında gerekli çalışmaları yapmayı,

Ülkemizde özellikle geniş halk kesiminin gıda ve zaruri ihtiyaç maddeleri, aracı ve vurguncu mekanizmasının tekelinde bulunduğça, ne ekonomimiz sağlıklı boyutlara ulaşır, ne sosyal devletten söz edilebilir ve ne de ücret-fiyat dengesi kurulabilir. Bu gerçek pek çok kimse tarafından bilindiğı halde yıllardır aracılık mekanizması ülkemizde geçerli ve kolay kazanç kapısı olarak devam etmektedir. Bu uygulama köylü ve çiftçinin yaşam düzeyinde olabilecek gelişmeleri engellemiş ve tarımsal kooperatiflerin köylüye getireceğı hizmetten çok küçük bir azınlık çıkar sağlamıştır.

Geçmişin kötü uygulama ve halk üzerinde yarattığı kötü intibain silinmesi ile başlayacak yeni kooperatifçilik düzeninde ilk yapılacak iş, her konuda olduğu gibi eğitimidir. Böylece geliştirilecek bilimsel kooperatifçilikte esasen aracı ve tefecilik yoktur. Başlangıçta göz önünde tutulacak bir diğer husus ta siyasi müdahalelerden uzak kalınmasıdır.

Bölgesel veya mahalli kooperatiflerin çekirdek kuruluş olmaları nedeniyle aracı ve tefecilerin sızmaları, devletin müdahalesi kapıları kesin olarak kapatılacaktır. Ancak kontrol safhasında kurulacak üst teşkilâtın rolü olacaktır ki, esasen üst kuruluş sendikalarda olduğu gibi bütün üretim kooperatiflerinin içinden oluşan birlik niteliğindedir.

Zaten sendikalar ve kooperatifler kuruluş amaç ve kapsamı açısından kardeş kuruluşlardır. Sendikalarda olduğu gibi kooperatiflerde de gerçek amaca yaklaşımda, hareket bilinci en önemli rolü oynamaktadır. Bu nedenle sağlıklı biçimde gerçekleştirilecek sendika-koöperatif işbirliği çeşitli sorunların çözümünde yararlı olacaktır. Ayrıca üretim kooperatifleri ile tüketim kooperatifleri arasındaki ilişki de bu yolla daha kısaltacaktır.

Anayasanın 51.maddesinde yer alan "Devlet, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır" şeklindeki açık hüküm kooperatiflerin bir sektör haline gelmesinden duyulan kaygı ve araçların baskısı nedeniyle gerçekleştirilememektedir.

Kooperatiflerin eğitim başta olmak üzere finansman, örgütlenme, mevzuat ve denetimi konusunda bu politik endişelerle açık bir politika belirlenememiştir. Çözüm bekleyen bu sorunlar yine sendika-kooperatif işbirliği ile çözümlenebilir.

İskandinav ülkeleri, Almanya, İsviçre gibi ülkelerde sendikal hareket ile kooperatif hareketin kapsam ve muhteva açısından benzerliği geniş biçimde değerlendirilmiş ve yaratılan işbirliğinden hem çalışan kesim hem de ülke ekonomisi büyük yarar görmüştür.

Buraya kadar açıklanan aşamaya gelindiğinde üretici kooperatiflere sınai tesisler kurma imkânları sağlamak gereği vardır. Kurulması ve çalışması arzulanan biçimde gerçekleştirildikten sonra bunun doğal bir sonucu olarak bu istek kooperatiflerden gelecektir.

"Bilimsel kooperatifçiliği" geliştirirken "ucuz ve sağlıklı mal" yanına "tarımsal kooperatiflerle kent kooperatifleri" işbirliğini eklemek suretile üreticiden tüketiciye geçişin az farklarla gerçekleşmesi sosyal adalet ilkesini oluştururkensendikanın hükümetler üzerindeki etkisini de artıracaktır.

Baştan itibaren yapılan açıklamalar aşağıdaki şekilde özet öneri haline getirilebilir:

- Kooperatifçilik eğitimi yaygınlaştırılacak
- Merkez birlikleri kurulacak
- Sendika-kooperatif, üretim kooperatifi-tüketim kooperatifi işbirliği kurulacak
- Yatırıma yönelik plânlanacak.

İLKE: 15-Dış ticaret düzeninde gerekli değişiklikler yapılarak üretici, köylü ve çiftçilerin, sanayicilerin ve devletin ithalat ve ihracatlarını kendi kuruluşları yoluyla aracısız olarak yürütmeleri için gereken tedbirlerin alınması ve bu konuda gerekli çalışmaların gerçekleştirilmesini sağlamayı,

Dış ticaret yalnız ekonomik gelişme ve milli refah ile değil ulusların siyasi kaderi, uluslararası ilişkilerin yönü ve dünya barış ve güvenliği ile sıkı sıkıya ilgili geniş ve hayati önemde bir konudur. Türkiyede ihracatın düşük fiyatla aracısız olarak yapılması ve sadece gerekli ihtiyaç mallarının ithali söz konusu olması gerekirken, hala sömürücü anlayıştaki özel sektöre gerekli olmayan lüks mallar ithaline ve içerde çok ucuza elde ettikleri malları yüksek kârlarla dış pazarlara sürmesine göz yumulmaktadır. Bu nedenle ikinci beş yıllık plân dönemi başında Türk ekonomisinde gelişmeyi sınırlayan yapısal güçlüklerin başlıcalarından biri dış ticaret olarak nitelendirilmiştir.

Dış Ticaret Açığı:

Tasarruf, yatırım, ihracat zinciri, ekonominin gelişmesini gösteren ana faktördür. Plânlı döneme girdiğimizden bu yana ekonomimizin sıhhat derecesini gösteren dış ticaret açığı göstergelerinde gerileme olmadığı gibi bu açık gitgide büyümektedir. Bunun sebebi ihracatta gerilemeler dışında kayda değer bir artış olmamasına karşılık ithalatın her yıl biraz daha artmasıdır.

Ihracat hedeflere ulaşamadığı halde paranın içerdeki değerinin dış değerinden yüksek olması nedeniyle ithalât, kârlılık yönünden son derece cazip hale geldiği için ithal malı maliyetleri yükseltici, miktarları kısıtlayıcı tedbirler alınmadığı ve dış ticarete memleketimizin itibarını sarsıcı nitelikte olan özel sektör ticareti iyi kontrol edilmediğinden bir devalüasyon gerçekleşmiştir.

Öneri:

Dış ticaret konusunda istediğimiz sistem uzun zamandır yaptığımız tartışma ve açıklamalarda belirtildiği gibi belli başlı ithalat ve ./..

ihracat kalemlerinde devletleştirme şeklindedir. İhracatta tütün, fındık, pamuk, hububat, hayvan gibi sayısı 10 u aşmayan madde ihracatımızın büyük kısmını kapsamaktadır.

İthalatta ise belli başlı yatırım mallarının ham maddelerini tüketim maddelerinin devlet eliyle yapılması ön görülmelidir. Bir malın ithalinin devlet kurumu tekeline verilmesinde o malın ithalatımızdaki önemi ve belli standartlara uyuş derecesi ölçü olmalıdır.

Dış ticaretin devletleştirilmesi için yeni devlet kuruluşlarına gitmeye ihtiyaç yoktur. DMO, TMO Fisko Birlik, Çuko Birlik, Tarış ve çeşitli devlet teşebbüsleri ithalat ve ihracat yapmaktadırlar. Bu kuruluşlar arasında ihtisaslaşmaya göre bir iş bölümüne gitmek ihtiyaçları karşılamaya yetecektir. Bu kuruluşlar ithalat ve ihracatı kalkınma plânına uygun şekilde dış ticaret dairesinin hazırlayacağı ihtiyaç listelerine göre yürütecektir.

Anlaşmalı memleketlerle olan ticaretimiz gittikçe gelişme istidadı göstermektedir. Bu ülkelerle olan ticaret niteliği gereği olarak devlet eliyle yapılmalıdır.

Görüldüğü gibi devletleştirme köklü değişiklikler büyük hazırlıklar gerektirmemektedir. Kotaların hazırlanmasında belli malların ithalinin ve ihracının devlet kurumları eliyle yapılacağını belirtmek bile meseleyi çözmeye yeterlidir.

Dış açıklarımızı yabancı ülkelerin alacakları kararlarla değişebilen işçi tasarruflarıyla kapatmaya çalışmak bağımlı ekonominin tâ kendisidir. Dış ticaret bünye olarak başka ülkelerle ilişkiyi gerektiren bir ekonomik olaydır ve elbette diğer ülkelerin iradeleriyle bağlıdır. Ancak bu konuda kısa vadeli ekonomik değişmeler mümkün olmadığı ve her ülke kendi imkânlarıyla sınırlı bulunduğu ve pazarlama gibi bir takım teknik hesaplara dayanıldığı için ayarlamamanın ithalat-ihracata dayandırılması olağandır. Bir ülkenin ümidini yabancı birkaç işverenin iradesine bağlanması o ülkenin insanları için hazindir.

Dış ticaret konusunda eskidenberi süregelen iddialarımıza karşı görüşler her zaman olmuştur. Ancak Türk İşçi Hareketi meselehin peşini bırakmayacaktır. Dış ticaret rejimi düzelinceye kadar bu işin mücadelesini yapacak ve bu mücadeleyi başarıya ulaşıncaya kadar sürdüreceğiz.

İLKE:16- Petrollerimiz ve madenlerimizin geniş ölçüde devlet eliyle işletilmesi bu alanda özel teşebbüse, devlet yatırımlarının verimli olamayacağı küçük madenlerimizin işletilmesi için, devlet kontrolü ve işçilerin yönetime katılmaları, kârdan ve verim artışından pay almaları şartı ile izin verilebilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda Türk-İş gerekli çalışmaları yapacaktır. Bu alanda, yabancı sermayeye yer verilmemesi, yurdumuzun imkânları elverdiği oranda yabancı sermayenin bu alanda çalıştırılmaması amaç edinilerek bu konuda takipçilik görevini yapmayı,

Yurt ekonomisinin temelini teşkil eden yeraltı servetlerimiz yurt çıkarlarına uygun şekilde işletilmek gerekirken, konu yıllardır ihmal edilmiş ve madenlerimizin bir kısmı yabancıların israfına terk edilmiş, diğer bir kısmı da gerektiği şekilde işletilmemiştir. Bu durumda kalkınma sancıları içinde kıvranan ülkemiz büyük bir kaynaktan mahrum bırakılmıştır.

Yurt çapında girişilecek reform hareketleri içinde madencilik konusuna da önemle yer vermek gerekmektedir.

Madencilik reformu kanun tasarısı ile ilgili görüşlerimiz Ana hatları ile aşağıda gösterilmiştir.

1- "Tabii servetler ve kaynakları, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. Arama ve işletmenin devletin özel teşebbüsle birleşmesi suretiyle veya doğrudan doğruya özel teşebbüs eliyle yapılması kanunun açık iznine bağlıdır" diyen Anayasamızın 130. maddesi tabii servet ve kaynakları yurt ekonomisinde arzettikleri önem dolayısıyla Anayasa çerçevesi içine almıştır.

Maddede açıkça görüleceği üzere, tabii servetler ve kaynakları devletin hüküm ve tasarrufundadır. Ayrıca, bunların aranması ve işletilmesi de devlete aittir. Konunun esası böylece belirtildikten sonra, bu tabii servet ve kaynaklarının arama ve işletme haklarının devlet-özel teşebbüs veya sadece özel teşebbüs tarafından kullanılması ancak bu hususta çıkarılacak kanunun açık şekilde izin vermesi ile mümkündür. Türkiye'de şimdiye kadar tutulan yol da bu olmuş ve 3 Mart 1954 de çıkarılan Maden Kanunu ve 11 Temmuz 1963'de çıkarılan ek kanunla madenlerimizin kimler tarafından, nasıl işletileceği belirtilmiştir. Ancak, aradan geçen süre göstermiştir ki, madenlerimizin, eldeki mevzuat hükümlerine göre aranması ve işletilmesi hiçte yurt çıkarına uygun düşmemektedir. Yine bu sebeple görülmüştür ki, madencilüğimizin gayri safi milli hasıladaki oranı %1,5 tan ileri gidememiş ve dış ticaret rejimimizde, maden ihracatımız daima ithalatımızdan az olmuştur.

6308 sayılı Maden Kanunu ve bunu değiştiren 271 sayılı Kanun hükümlerine göre Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki madenlerin arama ve işletilmesini Türk özel ve tüzel kişileri yapabildiği gibi, yabancılar da yapabilmektedir. Bir yabancının ise Türkiye Cumhuriyetinden önce kendi çıkarlarını düşündüğü geçirilen acı tecrübe ile ortaya çıkmıştır. Üstelik yarını değil de bu günü düşünen yabancı, bu günkü kazancını dahada artırabilmek için işlettiğini söylediği madenin yer yüzüne en yakın kaynağını alarak, diğer tarafını orada bırakmaktadır. Yahut ta dünya maden fiyat konjonktüründe düşmeyi önlemek için bulduğu madeni çıkartmamaktadır. İlgililer tarafından sorulduğunda, yapılan sondajlarda madene rastlanmadığını veya çok az madene rastlandığını ileri sürmektedir. Bunun açık örneği boraksta görülmüştür. Bu durum karşısında madenlerin arama ve işletilmesini yabancılardan alıp, Türk özel ve tüzel kişilerine vermek gerekmektedir. Hatta bunlardan stratejik mahiyet arzeden boraks ve linyitin kamu tüzel kişileri tarafından işletilmesi de yurt çıkarları bakımından şarttır. Ancak, önemsiz linyit yataklarının Devlet dışındaki kişiler tarafından işletilmesine izin verilebilir.

6309 ve 271 sayılı Kanunlarla daha önce Türk ve yabancı özel ve tüzel kişilere verilen maden arama ve işletme izinlerinin ise geri alınması gerekmektedir. Mademki Devlet arama ve işletme iznini bir kanunla vermiştir, öyleyse başka bir kanunla geri alabilir, böyle bir kanunla sağlanmak istenen şey, özel ve tüzel kişiler elindeki madenlerin devletleştirilmesi veya Anayasanın 38'inci maddesinde belirtilen **kanulaştırma** ./...

olayı değildir. Zira yukarıda belirttiğimiz gibi tabii servetler ve kaynaklar zaten devletin hüküm ve tasarrufundadır. Özel mülkiyet konusu yapılamaz. Mülkiyet devlette bulunduğuna göre, kanunla yapılacak işlem bir devletleştirme veya kamulaştırma olmayıp, sadece daha önce verilen arama ve işletme hakkının geri alınmasıdır.

2- Şimdiye kadar ve halen Türkiyedeki madencilik konularını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bulunan Maden Dairesi yürütmektedir. Bu dairenin teşkilat ve elindeki elemanların yetersiz bulunması sebebi ile madencilik işleri lâıykı ile yürütülememektedir. Bu eksikliğin anlaşılması dolayısıyledir ki, madencilik işlerinin daha geniş bir teşkilâtı öngören Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi uygun olacaktır. Ayrıca Maden Dairesinin maden işlerini tam olarak yürütmemesi yanında, bir teşkilat kanunundan yoksun bulunması sebebi ile yetkilerini de tam olarak kullanamamaktadır. Şöyle ki, Maden Kanununun 95 inci maddesinde belirtilen ve "bir madende arzın ve işletmenin emniyetinin veya işçinin sağlığının ve hayatının tehlikeye maruz kalmasını önlemek maksadıyla madende alınan tedbirlerin ihlal edilmesi halinde... Cezalandırıldığı, ihtarla rağmen tekrarlandığı takdirde arama hakkının iptal veya işletme hakkının feshedileceği" şeklinde ifade edilen iptal ve fesih yetkisi kullanılamamakta ve bunun sonucu olarak da kanun hükmü bir şey ifade etmemektedir. Bunu bilen işverenler ise, işçinin sağlığı ve hayatına önem vermemekte ve her yıl vukua gelen iş kazaları ise devamlı olarak büyük bir yekûn tutmaktadır. İşte kanunla kurulan ve çok daha geniş kadro ve yetkilerle çalışacak olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulmasını uygun buluyor ve bu Genel Müdürlüğün 95. maddeyi tam olarak uygulayacağını umuyoruz.

Ayrıca İş Kanunu ve bu kanuna göre çıkarılan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğüne göre işyerlerini teftişe yetkili bulunan Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişleri de bu teşkilâta yardımcı olacaktır.

3- 40-99 yıl arasında değişen işletme imtiyaz süresinin (Kanunun yürürlüğe girmesinden önce daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait hakların süre bakımından saklı tutulması şartı ile) azaltılması gerekmektedir.

4- Bütün madenler içinde maden kömürü ve bor tuzlarının özel önemlerinden dolayı ayrı bir işleme tabi tutulmaları ve bunlardan bor tuzlarının tamamen, maden kömürünün de büyük bir oranda devlet tarafından işletilmesinin öngörülmesi, gerekmektedir. Önemsiz maden kömürlerinin

Devlet dışındaki diğer gerçek veya tüzel kişilere işlettilmesinde bir mahzur görmüyoruz.

Ancak önemli-önemsiz maden kömürü ayırımı, konudan anlayan teknik kimselere meclis komisyonunca yaptırılacak etüd sonucunda saptanarak, kanunda bir fıkra ile belli hale getirilmelidir.

PETROL

Türkiyede 1930 larda başlayan yer altı servetlerinin araştırılması çalışmaları sırasında özellikle MTA nın kurulmasından sonra petrol etüdlrine de önem verilmiştir. Daha sonra çıkarılan petrol kanunu diğer ülkelerde olduğu gibi yabancı şirketlerde çeşitli oyunlarla Türkiyeye sadece %37,5 pay ile yetinilmişti. Bunun yanında yabancı sermayeyi teşvik kanunu gereğince yabancı şirketler her yıl milyonlarca dolarlık kâr transferlerini isteme haklarını da ellerinde tutmaktadırlar. Yabancı petrol şirketlerinin geri kalmış petrol üreticisi ülkelere nasıl amansızca çevirdiklerinin en çarpıcı örneğini komşumuz İrandan vermek mümkündür. BP adlı şirket son 50 yılda İran hükümetine 114 milyon sterlin kâr vermişken bu şirket yalnız 1950 yılında 180 milyon sterlin net kâr etmiştir. Bu durum üzerine Dr.Musaddık, İran'ın petrol kaynaklarına el koymak istemiş fakat iç ve dış çıkarlar tarafından düşürülmüştür.

Dünyada ve Türkiyede yabancı şirketlerin petrol üzerine oynadıkları emperyalist oyunlar ve geçirdiğimiz 20 yıla yakın acı sömürü tecrübesine dayanarak Türkiye için milli bir petrol politikası çizmek ve bunu hassasiyetle dikkat ve titizlikle uygulamak ihtiyacını herkesin kabul etmesi gerekmektedir.

Öneri

- 1- Devlet ve yabancı şirket eşitliği kalkmalıdır. Halen yabancılarrın elinde 40, TPAO da 38, Ersan ve bir küçük yerli özel şirkette 1 er olmak üzere 40 ruhsat vardır. Hiçbir bağımsız ülke kendi toprakları üzerinde yabancılarla kendini eşit şarta bağlama oyunu içinde böyle bir kapitülasyonu kabullenemez.
- 2- Petrolü olduğunu kendimizin keşfettiği bölgelerde yabancı şirketlere arama ruhsatı verilmemelidir.
- 3- Şimdiye kadar yabancılarrın ruhsat alıp da aramaya başlamadıkları bölgelere ait ruhsatlar iptal edilmelidir. ./..

4- Yabancıların işletmeciliği nedeniyle Türk topraklarının altındaki petrol rezervleri azalmakta olduğu halde 1954 tarihli kanun yabancılarla tükenme payı adı altında bir çeşit vergi indirimi tanımıştır. Bu hüküm iptal edilmelidir.

5- Yabancı şirketler elinde bulunan ve henüz işletmeciliğe geçmemiş sahalar derhal devletimize iade edilmelidir. Ayrıca halen işletme halinde bulunan kuyular üzerinde devletimize ödemekte oldukları pay oranını hiç olmazsa orta doğu petrol üreticisi kabul ettirdikleri şartlara uydurulmalıdır.

6- Yabancı şirketlerin elinde bulunan ana depolar en kısa zamanda devletleştirilmelidir.

7- Yabancı şirketlerin işletmeciliğinde çoğu kez rantabl olmadığı gerekçesine dayanarak birçok kuyular işletilmemektedir. Milli petrol rezervlerimizi titizlikle kullanmak bakımından yabancı şirketlerin bu çeşit kapkaççılığı önlenmelidir.

8- Yabancı şirketlere tanınan ve 6326 sayılı kanunla garanti edilen kâr transferi imtiyazları kaldırılmalıdır. Türk parası 1958 de devalüe edilmiş, transfer için dolar 2.80 kur üzerinden hesab edilmiştir. 70 devalüasyonundan sonra ise kârların transferi için dolar 9 TL. olarak hesaplanmıştır. Bu demektir ki, yabancı şirketlerin 1965-1970 arasında artan üretimlerinden meydana gelen transfer edilecek kâr paylarına Türk milleti %66 oranında bir ödeme yapmaktadır.

Yukarıda açıklanan öneriler ışığında güdülecek bir ulusal petrol politikası sonunda ülkemiz, kalkınması için önemli bir finansman kaynağına kavuşacağı gibi sanayimiz, tarımımız ve enerji ihtiyacımız için gerekli petrol ihtiyacını ucuza ve kendi topraklarımız altında çıkarmış olacaktır.

İLKE:17- Yerli sermayenin başarabileceği iş-
ler için yabancı sermayenin yurda so-
kulmaması, yabancı sermayenin yurt
dışına büyük kâr transferleri yapıl-
masının önlenmesi, yabancı sermaye
ile kurulan ortaklıklarda dünya ölçü-
lerine uygun oranda ve milli ortaklık-
lardan alınanın üstünde Kurumlar Ver-
gisi alınması konularında gerekli ça-
lışmaları yapacaktır. Yabancı hissedar-
ların Türk Devletine gelir vergisi
ödememelerinden doğan kayıpların gide-
rilmesi için tedbir alınmasını ve bu
konuda da gerekli çabayı sarfetmeyi,

Her ulusun ekonomisini geliştirmek için önce kendi kaynakları
ve gücüne dayanması gereğine inanmakta ve yabancı sermaye gelmeden
birşey yapamayız düşüncesine katılmamaktayız.

Bir ülkenin niçin ve hangi tipte yabancı sermaye ithaline gide-
ceğini tayin eden unsurlar hiç şüphesiz o ülkenin uygulamakta olduğu
kalkınma modelinin temel ilkelerine uygun olarak ortaya çıkar.

Sosyal demokrat bir toplum düzeninin sanayi modelinde temel ke-
sim devlete ait olacaktır. Büyük sermaye ile ileri teknoloji isteyen
stratejik önemde bulunan sanayi madenler ve yeraltı servetleri, pet-
rol ve petro-kimya sanayii, kamu hizmeti niteliği ve milli gelir dağı-
lımını tanzim edici karakterdeki ekonomik faaliyetler devlet elinde
bulunacaktır.

1- Getirilecek yabancı sermaye guruplarının Türk milletinin
kendi ulusal koşullarına uygun olarak geliştirdiği demokratik-sol
kalkınma yöntemine aykırı düşen her türlü ekonomik yöntem telkinleri,
modelde değişiklik empoze eden şartları kesin olarak kabul edilmeye-
cektir.

2- Geçen tecrübe göstermiştir ki, yabancı sermayenin girişi için
bir çeşit gerekçe olarak kullanılan "kaynak eksikliğini giderme" hükmü
doğrulanmamıştır. İthal edilecek yabancı sermaye teşebbüsleri çoğu kez
kendilerinin üstün teknik ve tecrübe ile o alanda yetkili ve hatta tek
temsilci olduklarını iddia ederler. Uygulama bunu doğrulamamıştır.
./...

3- Girecek yabancı sermayenin taahhüt ettiği nakit sermayeyi mutlaka getirmesi mühendislik bilgisi ve patent hakkı gibi avantajlarını fahiş oranlara çıkarmalarını önlemek gerekmektedir. Özellikle kurulan ortaklığın tesis edeceği fabrikaların yerli kredi kullanma taleplerini dikkatle izlemek ve engellemek zarureti vardır.

4- Bazı ülkelerde olduğu gibi yabancı sermaye kabul eden devletler yabancı sermaye guruplarından ihracat garantisi istemektedirler.

Türkiye için de bu uygulamaya gidilmelidir.

5- İçeride kazanılmış kârlar, transfer edilmeyince çoğunlukla dış ödeme dengesi bozuk olan az gelişmiş ülkelerdeki hükümetler bundan memnun olurlar. Hatta bu kazançların şirketlerin sermayelerine eklenmeleri ile daha başka kuruluşlara yatırım yapacakları umuduna kapılırlar. Oysa içeride alıkonulan kazançlar şirketin sermayesi yükseltildiği için yeniden patent hakkı satılmış gibi hesaplanarak pay oranı yükselmekte, ileride bu tesisi kendi eline geçirme imkânı artmaktadır.

Türkiye 1950 den itibaren yabancı sermaye konusunda müzakeresiz kabullenme yoluna gitmiş, onun için de gelen sermaye Türkiyenin kalkınmasına değil kendisi için en kısa zamanda en çok kâr elde etme şansına sahip olmuştur.

Kâr transferlerinin belirli bir oranda sınırlandırılmasına yabancı sermayenin yatırım malı üreten sanayi kesimine ve madencilik ve petrol gibi alanlara sokulmamasına özellikle dikkat edilmelidir.

Türk İşçi Hareketi siyasal bir güç olarak ortaya çıktığı ve iktidara ortak olduğunda hem devlet kesiminin yönetimini denetleyecek hem de yabancı sermayenin faaliyet alanlarını milli kalkınma plânları içine itmesini başaracaktır.

Yabancı sermayeyi kendi kontrolümüz altına alabildiğimiz şartlarda denetimimiz altında çalışabileceği alanlarda ileri teknolojiyi temsil etmesi şartıyla kabul etmek gerekmektedir.

İLKE:18- Özel teşebbüsün Anayasa ve Plân ilke ve amaçlarına ve toplum yararına uygun işlemesi için etkili tedbirler alınmasını, kamu kesimi ile özel kesimde de plân disiplininin sağlanmasını istemeyi,

Türkiye'de özel teşebbüs kendini imtiyazlı sınıf olarak görmüş ve sınıf çıkarı için herşeyi yapmayı göze almıştır. Özellikle içte ve dışta kritik sorunlarla karşılaşıldığı dönemlerde bu kargaşalıktan yararlanarak girişimlerini artırmış, iktidarı elinde tutmayı becermiştir.

Özel teşebbüs bu girişimlerle, yaşamları olağanüstü koşullardan yararlanıp, bir kısım yetkililerle de işbirliği yaparak işçiler üzerinde kesin bir hakimiyet kurmayı amaçlamakta, işçi hareketinin Anayasadan ve yasalardan doğan haklarını engellemek, lokavtlar ve toplu işçi çıkarmalar yoluyla çalışma hayatını, istedikleri gibi, tek yanlı olarak düzenlemek istemektedirler.

Son zamanlarda kurmaya çalıştıkları "işçiye karşı mücadele cephesi" ortak lokavt ve dayanışma fonu tesisine, yönetimde işçiye hiç hak tanımama ortak kararına vardırılmıştır.

Devletin özel sektörü yöneltme ve bağlayıcı plân anlayışı tersine döndürülerek özel sektörün devleti yöneltme şekline döndürülmektedir.

Birçok demokratik ülkede mülkiyet hakkının sosyal adaletsizlik aracı yapılamıyacağı tezinden hareketle özel sektör plânlarla bağlanmıştır.

En azından teşvik ve kredilerin verildiği özel sektör kuruluşlarının devletin kararları ve plânlarına uygunluğu ile sınırlandırılmalıdır.

./..

Kaynakları kıt bir ülke için israfı önlemek, toplum ve ülkenin en çok gereksinme duyduğu alanlarda yatırım yapmanın kısaca hızlı kalkınmanın en geçerli yolu kaynak kimin elinde bulunursa bulunsun kayıt ve şartlandırmaktır.

Bunun için, özel sektörün özellikle teşvik ve kredi alanların plân ilke ve disiplini dışına çıkmasına kesinlikle izin vermemek, aksi halde devlet yardımını fazlasıyla geri almak yeterlidir. Bu herhangi bir mevzuat değişikliğini bile gerektirmeden doğrudan bir anlayışın uygulamaya konulması ile halledilebilecektir. Çünkü Anayasamıza göre sosyal devlet, sadece düzenleyici tedbirler almakla yetinmeyip, sınırlayıcı tedbirler de alabilir. Esasen ekonomik ve sosyal hakları gerçekleştirme ödevi sosyal devlete ait olduğuna mutsuz yığınları "bırakınız yapsınlar" liberalizminden kurtarmakla yükümlüdür. Bu noktanın yozlaştırılması sefaletle artan kini davet etmek demektir.

İşte bu nedenledir ki iş çevrelerinin kurduğu işçiye karşı mücadele cephesi, sosyal devlete karşı da cephe olarak kabul edilmelidir. Açlık ve sefalet koşullarını yaratmanın hakkı ve hürriyeti olamaz. Hürriyet adına haksızlık yapılamaz. Ülkenin kıt kaynaklarını kendi mülkiyetinde olduğu için keyfince kullanmak hürriyet değil suçtur.

İLKE:19- Kalkınma plânlarında, belirli programlarda işsizliği azaltıcı ve lüks tüketim harcamalarını önleyici yatırımlara öncelik tanınması konularında çalışmayı,

Kalkınma için gerekli olan kaynaklardan sermaye ve hammadde kıt, buna mukabil emek fazladır. Bunun sonucu olan işsizlik, Türkiye'nin belli başlı sorunlarının başında gelmektedir. Kalkınma plânlarından ilk beş yıllık olanı sosyal espriye göre düzenlenmiş ancak onu takip edenler ekonomik kalkınmaya öncelik tanıyarak sosyal gelişmeyi ekonomik kalkınmanın bir sonucu olarak beklemeye bırakmışlardır. Elbette çabuk kalkınmamız gereklidir ama bunun için lüks tüketim malı yatırıma gerek yoktur. Ekonomi belirli bir düzeye gelip talep doyurulduktan sonradır ki lüks mal üretimine geçilebilsin.

Devlet kaynak kullanımını kontrol altına aldığı, yalnız kamu sektörüne değil özel sektörde kararlarını uygulattığında acil, zaruri ve temel malların üretimini ilk sıraya alacak ve proje değerlendirme-si yapılırken açılacak istihdam imkânının çokluğuna göre tercih kullanılacaktır. Bu da sadece bir zihniyet ülkeyi sevme ve doğruyu seçme sorunudur.

Oy kaygusu, siyasi endişeler değil özel sektör yatırımlarını, kamu yatırımlarını dahi etkilemekte ülkenin geleceği geri plânda kalmaktadır.

Sonu, bu noktada yine eğitim ihtiyacına dönüşmekte, halkın uyanık ve bilinçli olması ölçüsünde alınan karardaki isabetsizlik halk tarafından değerlendirilmeyi gerektirmektedir. Bu konuda, ülkemizde bir miktar bilinçlenme başlamış olmakla birlikte henüz çok ilerlemeye ihtiyaç vardır.

İlkelerin işçiye ve halka tanıtılması bu bilinçlenmeyi sağlamak bakımından büyük önem taşımaktadır.

İşçi hareketinin ikinci girişimi, plân ilkelerine tamamen uygun düşmeyen işyerlerinde toplu sözleşme ve diğer sendikal silâhlarla işvereni zorlamak ve bunun niçin yapıldığını kamu oyuna anlatmaktır. Bu yol, elbette işçinin iktidara ortak olamadığı dönemler için söz konusudur. İktidarda söz sahibi olduğunda bu tür yatırımların yapılmasına imkân verilmeyerek sorun, temelde çözülmüş olacaktır.

İLKE:20- Devletin sosyal konut yapımına daha çok yardımcı olması, kendi evini kendi yapana Devletçe daha fazla yardım edilmesi, arsaya para yatırarak spekülatif kazanç yolu bulmanın önlenmesini istemeyi,

Konut sorunu ana hatlarıyla, bütün dünyada ve özellikle az gelişmiş ülkelerde karşılaşılan bir problem olarak karşımıza çıkmakla birlikte ülkemiz ve halkımızın çeşitli özellikleri, meseleyi ve halini kendimize özgü bir model olarak ele almayı zorunlu kılmaktadır.

Köylerden kentlere doğru hızla artan akın, kentleri başıboş yığılma merkezleri haline getirince, buraların zaten bozuk olan ekonomik düzeni de büsbütün sarsılmış ve ekonomik ilişkilerdeki bozukluk ulusal kaynak israfını hızla artırmıştır.

Ülkemizin konut sorununu incelerken tarımsal ekonominin hüküm sürdüğü köylerde, sanayi, ticaret ve hizmetler kesiminin yarattığı şehir yaşantısının gerektirdiği konut ihtiyacı ve uygulanacak politikaların birbirinden farklı olması gerekmektedir.

Öneri

1- Türkiye, dünyada en çok arsa spekülasyonu yapılan ülkelerden birisidir. Bunu önlemedikçe konut sorununun çözüme kavuşması mümkün olmayacaktır ve önemli kamu kaynakları haksız kazançlar için kullanılmaktan kurtulamıyacaktır.

Konut için kullanılması mümkün bütün arsalar kamulaştırılmalıdır. Bu politikayı yürütmek üzere devlet eliyle ve devlet adına arsa alım satımı yapacak bir arsa ofisi kurulması gerekmektedir.

2- Standart ölçülerde ve toplumun daha büyük oranda konut ihtiyacına cevap verecek yapım işlerinin finansmanı için kamu kaynakları, SSK ve TC Emekli Sandığı gibi tasarrufçu kurumların konut fonlarını bir elde toplamak gerekmektedir. Bunun için devlet konut bankası adı altında yeni bir örgütlenmeye gidilmelidir. ./..

Devlet arsa ofisi ile birlikte çalışması plânlanacak olan bu banka bütün vatandaşlar için tasarruf mevduatı karşılığı kredi kaynağı gibi işletilmelidir.

3- İşçiler, memurlar, esnaf kuruluşlarının toplu kredi kullanma amacı ile kooperatifleşen talepleri de bankaya ve arsa ofisine muhatap olmalıdır. Bunlara geniş çapta malzeme kredisi kullanma imkânları tanınmalıdır. Özellikle de spekülâtörler ve inşaat müteahhitleri tarafından çekilip kullanılmakta olan konut kredileri mümkün olduğu kadar en büyük oranda toplu konut yaptırma teşebbüslerine aktarılmasına önem verilmelidir.

4- Gecekondu sorununun çözülmesi ve büyük şehirlerin yakınında toplu konutlar yaptırılması için belirli bir yerleşme plânlamasına gidilmelidir. Bunun için en uygun konut tipleri tesbit edilmelidir. Verilecek ucuz arsalar üzerinde herkesin belli tiplere göre evini yapması için malzeme kredisi açılmalı bu kredi çok ucuz faiz ve uzun vade olarak tesbit edilmelidir.

Mevcut gecekonduların islahı için de sosyal konutlar yapımı devlet eliyle yürütülmelidir.

5- Lüks inşaat keskin olarak kredi verilmemelidir.

6- Kamusal örgütlerin elindeki konut kiralalarını rayiç seviyeye çıkararak bu kuruluşların kaynakları artırılmalıdır. Kamu kuruluşları tarafından çok sayıda standard ölçüde kiralık konut yapılması teşvik edilmelidir. Özellikle İDK'larının elinde bulunan konutları ait olduğu tesise devredilerek devletin bu konutlara yatırdığı paralar hazineye döndürülmelidir. İDK'larının yaptırdığı pahalı ve lüks tatil ve dinlenme siteleri kurum mensuplarının kuracakları kooperatife rayiç bedel üzerinden devredilerek işletmeciliğe verilmelidir.

7- Köylük bölgelerdeki konut sorununu çözümlemede hazine fonlarının kullanılmasına gidilmelidir. Bunun için son olarak tekel maddelerine yapılan zamların biriktirileceği bir "köy konut bankası" teşekkül ettirilmelidir. Bankanın fonları 30 yıllık vade ve sadece masrafların eklenmesinden çıkacak bir miktar üzerinden faiz alınmaksızın köylüye ödenmelidir.

Sorunun başlıca çözüm yolu, toplu konut yapımını sağlamak üzere, kooperatifleşmeyi özendirici tedbirler almak, kooperatifler kanununda yapılan değişikliklere rağmen , halâ yeterli olmayan mevzuatı hızla düzeltmektir.

İLKE:21- Sağlık alanında sosyal güvenliğin süratle bütün halkı kapsar duruma getirilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için çalışmayı,

Türkiye, ekonomisinin yapısal ve sosyal düzeni itibariyle özgürlükleri ile kalkınma ihtiyaçlarını uyuşturmak zorunda olan bir ülkedir. Önerilecek her hizmet ve örgütte bu temel ilkedен hareket zorunluğu vardır. Sosyal görüşlü iktidarların geliştirdiği milli sağlık sigortasının Türkiye koşullarına en uygun olacağı kanaatindeyiz. Milli Sağlık sigortası, ülkede yaşayan tüm vatandaşları kapsayacaktır. Sigorta özel koşullara göre bir uygulama plânı yaparak belirli bir konudan hareketle uygulamasına başlayabilir.

Tedrici bir uygulama ile Türkiye'nin bütün köy ve kentlerinde yaşayan insanların sağlıklarıyla ilgili bütün hizmetler kamu yönetiminin, devletin teminatı ve garantisi altına alınacaktır. Yeniden örgütlendirilecek sağlık sigortası düzeninde serbest hekimlik devam edecektir. Ancak her doktor için bu ülkenin yaptığı masraflar karşılığında sigorta planı içinde verilen görevde çalışma zorunluğu konulacaktır.

Bütün eczacılar, işçiler ve yardımcı sağlık personeli de milli sağlık sigortasına dahil edilerek görevlendirilecektir.

Bütün vatandaşların katkıda bulunarak, sigorta fonlarına iştirakleri şart olacaktır.

Milli sağlık sigortası düzeninde özel hastahanelere de yer kalmayacaktır.

Sağlık pirimlerini ödeyemeyecek durumda bulunan fakir vatandaşlar her türlü koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılmayacak, bu durumda bulunanlar için yapılan yardımın bir kısmı devletin sosyal yardım adı altında yapacağı yardımlardan bir kısmı da sigortanın sosyal fonundan karşılanacaktır.

Hekimler ve sağlık personeli için belirli bir muayene, tedavi, ameliyat baremi konulacaktır.

Milli sağlık plânının esprisi eşitlik ve adaletli hizmet ilkesinde toplanmaktadır. ./..

Halen kamu kesiminde bulunan devlet hastahaneleri, askeri hastahaneler, SSK. hastahaneleri ile bütün iktisadi devlet kuruluşları ve bakanlık tedavi kurumlarının tek elde toplanıp yönetilmesi de hizmetin etkinliğini artırıcı bir yöntem olacaktır.

İLAÇ SORUNU

Eğitim gibi sağlık hizmetlerinin de kâr amacının dışında kamu kuruluşlarının karşılıksız sağlanan bir hak ve imkânı olması çağdaş toplum düzeninin hedeflerindendir. Daha önce ortaya koyduğumuz ilkelere uygulaması ile ilgili politikayı genişleterek sanayide ilaç kesiminin de özel sektörün faaliyeti dışında tutulması gereğine inanıyoruz. Bu nedenle en kısa zamanda

1- Türkiyede ilaç aktif maddesi ve yardımcı ham maddesi üretimine geçilmesi gerektiği

2- Hayvansal, bitkisel ve sentetik kimyaya dayanan aktif madde üretimi sanayiinin devlet tarafından kurulması gerektiği

3- İlaç sanayiinin birinci ve ikinci derecedeki işlerinin kooperatif ve sendikal kesime bırakılmasını (SSK işçi sendikaları konfederasyonu) tarım ilaçları için de üretim kooperatifleri birliği gibi kuruluşların yatırımcılık yapabilmesini

4- Perakende eczacılığın yeni ölçülere ve bir düzene kavuşturularak yurt içinde dağılımını sınırlamak ve dengelendirmek suretiyle kooperatif, sendika, sosyal sigorta, devlet kuruluşları tarafından açılacak eczanelerle birlikte özel eczane sahiplerine bırakılmasının amaçlarımıza uygun düşeceği kanısındayız.

İLKE:22-Eğitimde adalet ve plân amaçlarına uygunluğun sağlanması, köy çocuklarına parasız mesleki eğitim yollarının açılması, üstün yetenekli bütün dar gelirli aile çocuklarının yüksek öğrenim seviyesine kadar çıkabilmeleri için devletçe gereken yardımın yapılması, varlıklı ailelerin eğitim harcamalarına katılmalarının sağlanması, işçilerin mesleki eğitimleri ve yeni teknolojilere intibak edebilmeleri için işyerlerinde sürekli eğitim programlarının uygulanmasını sağlamayı,

Klâsik tarifiyle, eğitimin amacı, topluma çevreyi tanıma, bilinçli davranma, toplum yapısı değişmelerine uyabilme, kazanılan bilgi ve maharetlere, kendisinin ve çevresinin refah ve mutluluğunu, moral değerlerini artırma kabiliyetini veren sosyal bir hizmet sağlanmasıdır. Ancak bu tarif, gün geçtikçe değerini kaybetmekte, toplumun günden güne değişen yapısı ve teknolojik gelişmeler sonucu ekonomik ve sosyal hayatta meydana gelen çok hızlı değişiklikler, eğitime yeni bir şekil ve biçim verme gereğini ortaya çıkarmaktadır. 20'nci yüzyıl uygarlığı teknik bilgiye dayanmakta, daha doğrusu bu uygarlık, teknik bilgi uygarlığı haline gelmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan sendikacılık hareketi, eğitim sisteminin temel amacı olarak geliştirilen kabiliyetlere, en son buluşlar ve gelişmeler içersinde, teknik bilginin verilmesi amacını güder. Bu nedenle, katıksız bir kapitalist rejimin eğitim amacı ve eğitim tutumu ile sendikacılık hareketinin eğitim sistemi arasında temel farklar vardır.

Bugünkü eğitim sistemimiz sendikacılık hareketinin düşündüğü eğitim sistemi ile bağdaşmamaktadır. Eğitimde kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun köklü bir reform bugün, herzamankinden daha gerekli bir hale gelmiştir.

Eğitimde bir ihtilal yapma zamanı gelmiştir, hatta geçmektedir.

./..

Uygulanmakta olan eğitim sistemimizin büyük zaafılar, noksanlar ve yetersizliklerle dolu olduğu görülmektedir. Eğitim sistemimiz öğrencinin kabiliyetine göre değil, tesadüflere ve ailesinin toplum içindeki yerine göre öğrenim yapmasını öngörmektedir.

Köylerimizde yaşayan kabiliyetli ama varlıksız ya da az ve orta varlıklı ailelere mensup çocuklar ilkokul eğitimini dahi görememek, bu ışıktan yararlanamamak durumundadır.

1965 sayımı sonuçlarına göre, nüfusumuzun yüzde 51,9'u okur-yazar değildir. Bu oran, yurdumuzun gelişmiş bölgelerinde daha düşük, geri kalmış yerlerinde, özellikle doğu bölgemizde yüksektir.

Dıştan görünüşte orta okullarımız ve onu izleyen liselerimiz parasızdır. Fakat bilinen bir gerçektir ki, bütün köylerde, bucakların %90 ında ilkokul öğrenimini bitiren öğrenciler orta okula girebilmek için civar ilçelere ve il merkezlerine giderek bir masrafa katlanmak zorundadırlar. Bu bakımdan onlar için orta öğrenim parayı gerektirmektedir.

Bu şartlar altında köy ve bucaklarda oturan kabiliyetli ve varlıksız bütün gençlerin, hatta az ve orta gelirli ailelere mensup çocukların orta öğrenimden yoksun kaldıkları kabul edilebilir.

Lise, bucak ve köyler için söz konusu dahi olamamaktadır. Lise eğitimi, sadece, illerin nisbeten daha yüksek gelirli zümresi ile ilçe ve bucakların yüksek gelirli ailelerinin çocuklarına bir üste çıkabilme imkânını vermekte, ne kadar kabiliyetli olursa olsun, varlıksız çocuklar elenmektedir.

Böylece eğitim sistemimiz, bir taraftan her kademedede varlıksız fakat kabiliyetli çocuğu bünyeden atarken, diğer taraftan da güçlkle bu bünyeye girebilmiş çocukları orta öğretim ya da yüksek öğrenime geçip, kabiliyetlerinden toplumu yararlandırmaktan alıkoymaktadır.

Yukarda özetlemeğe çalıştığımız genel eğitimin içinde teknik eğitim ise başlı başına bir problemdir.

Eğitim sistemimiz içinde orta öğrenim görenlerin büyük çoğunluğu orta ve liselerde, ancak %25 i teknik okullar ve meslek okullarında okumaktadırlar.

./..

Türkiyede eğitim sistemimizin, ekonomimizin temeli olan tarımı geniş ölçüde ihmal ettiği yargısına varmak kaçınılmaz olacaktır. Oysa, bizim eğitim sistemimiz son 25 yıl içinde çok sayıda İmam Hatip okulu kurmuş ve bu okullarda tarım okullarında okuyan öğrencilerin bir kaç misline varan öğrenci okutmayı öngörmüştür. İmam Hatip okullarının öğrencilerinin tamamına yakını köy çocuklarıdır. Bu okullarda pekâla dini öğretim yanında geniş ölçüde tarım eğitimi de verilebilir.

YAPILMASI GEREKEN

Yukardanberi eğitim sistemimizin, okutma ve yetiştirmeyi sağlama, fırsat eşitliğini gerçekleştirme ve teknik bilgiyi verme bakımından içinde bulunduğu zaaf ve boşlukları ifade etmeye çalıştık.

Öğrenim çağındaki her bin nüfusa düşen öğretmen sayısı bu seviyede kaldıkça, öğretmen sayısındaki açığı kapatmak için mesleki yeterlik dereceleri tesbit edilemeyen düşük ücretli öğretmenler çalıştırıldıkça, Milli Eğitim Bakanlığınca liselerimize fizik matematik veya kimya öğretmeni arandığına dair gazetelere ilanlar verildikçe öğretim sisteminin aksaklığı, bizi daha nice yıllar meşgul edecektir.

Kamu kuruluşları ve işverenlerin çoğunluğu metodlu ve programlı hizmet içi eğitim zorunluğunu benimsememiştir.

Teknik eğitim sorununu genel eğitimden ayrı olarak düşünmemek ve Türkiyede eğitim imkânından yoksun kişilere de kısa dönemde bu olanağı sağlamak gerekir. Bu yönde yapılan çalışmalar sırasında teknik öğrenimin genel öğrenime oranının artırılması ve teknik öğrenim programlarının sanayiın istediği teknik elemanı yetiştirecek biçimde yeniden düzenlenmesi gerekir.

Her fabrika, ya da Teşvik-i Sanayi Kanununca işyeri olarak tanımlanan yerler çırak, kalfa ve usta seviyeleri için ayrı ayrı kurslar açmak zorundadırlar. Bu kursların finansmanı işverence karşılanır. Kurs öğretmenleri Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı ve kursun açıldığı yerin mülki amirleri tarafından sınavla seçilir. Daha çok işveren tarafından önerilen adaylar arasında seçim yapılır. Her kursta derslerin 2/3 ünü teknik bilgiler veren mesleki dersler, 1/3 ünü ise kültür dersleri teşkil eder. Bu teknik ve teorik bilgilerin uygulanması için işyeri kullanılır. Kursları bitirenler kurs belgesi alırlar. ./..

Bugün milli gelirden eğitime ayrılan pay çok azdır.

Üniversitelerimizin hem kitaplıklar, hem atölye ve laboratuvarlar bakımından arzu edilen bir yeterlik ve kalitede olmadığı bir gerçektir.

Halbuki Benjamin Franklin'in dediği gibi "en yüksek faizi eğitime yapılan yatırım getirir."

Eğitime yapılacak yatırımların artırılması yanında bu yatırımlara varlıklı ailelerin katkısını sağlamak gerekir. Bu katkı, çocuğunu okutan varlıklı ailelerden masraftan fazlasını alarak dar gelirli aile çocukları için imkân genişletme, vergilemede geliri bir sınırı aşanlardan saptanacak oranlarda vergi alma v.b. yollardan yararlanılmalıdır.

Mevcut yatırımlardan tam kapasite yararlanılması için öğretmen eğitimi hızlandırılarak, öğretmenliğin eski itibarına kavuşturulması gerekmektedir.

Eğitim hizmetinden kaçmak isteyen işverenler cezalandırılmalı ve toplu sözleşmelerle işverenler bağlanmalıdır. Bu kurslar işçilere ve isteyen işçi çocuklarına açık olmalıdır.

İLKE:23- Ücrette adalet ve yeknesaklığın sağlanması devlete ait işyerlerinde çeşitli ücret ödemelerinin yarattığı huzursuzluğun giderilmesi konusunda üzerine düşen görevi yerine getirmeyi,

Ülkemiz bugün kalkınma savaşının önemli bir aşaması ile karşı karşıya bulunmaktadır. Gerçek kalkınmanın ana unsuru çalışanlara gelir dağılımında yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyeti ile bağdaşan bir pay sağlamaktır.

Türkiyede bu pay ne olmalıdır? Bugünlerde enine boyuna görüşülmeye başlayan konu budur. İşçiye ve ailesine insanca yaşamasını mümkün kılacak ve insanlık haysiyetiyle bağdaşacak bir ücret ödenmesi gereği zamanımızda dünyanın pek çok ülkesinde artık tartışma konusu bile olmayan temel ilkelerden biridir. O kadar ki, batı ülkelerinin çoğunda bu pay "kutsal ücret" adıyla anılmaktadır.

Asgari ücreti, diğer bir deyişle kutsal ücreti, ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücret olarak kabul etmek gerekir.

Sosyal ücret olarak anılan ve temeli işçiye insanca yaşayabileceği bir ortam yaratmaya dayanan ücret, tarih boyunca önemini korumuştur. Bu ücretin ulusal düzeyde ülkelerin çoğunda alınan tedbirlerin 1919 yılında Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın kurulmasıyla ulusal sınırları aşan bir nitelik kazandığını görmekteyiz.

Esasen her toplumda adaletin sağlanması, devlete düşen bir görev-dir. Toplumda düzen, adaletle sağlanır. Bir ülkede herkese, özellikle, toplumun ihtiyaçlarını sağlayan en önemli üretim unsuruna hakkının payını tam olarak vermek, adaletin başta gelen gereğidir. Toplum düzeyinin bir başka şekilde korunamayacağı da muhakkaktır.

Ücretle adaleti gerçekleştirmeye çalışırken üretim unsuru olan emeği bir mal olarak görmeğe imkân yoktur. Bugün bazı çevreler, insan emeğini bir mal saymakta ve herkesin elindeki malı istediği şekilde satabilme serbestisine sahip olduğu mantığından hareketle, emeğin de hangi şartlar ve ne karşılığında olursa olsun satılabileceğini ileri sürmektedirler. Oysa insan emeğini bir mal olarak görmeye ne hukuken
./...

ve ne de fiilen imkân vardır. Çünkü emek, insan dediğimiz tüm hukukun sahibi ve konusu saydığımız mevcudiyetten ayrılamaz.

Yurdumuzda bugüne kadar gerçekçi bir ücret politikasının belirlenmemiş olması, etkilerini en vahim şekilde asgari ücretlerde hissettirmiştir. Yıllarca ücret artışları tehlikeli gösterilmeye çalışılmış, tutarlı bir ücret politikasının gelir dağılımındaki adaletsizlikleri düzeltme araçlarından biri olduğu gerçeği görülmek istenmemiştir.

Görülmektedir ki, konu hangi açıdan ele alınırsa alınsın, asgari ücretlerin gerçekçi bir şekilde ele alınıp belirlenmesinde ana kriter sosyaldır.

Türkiyede asgari ücret çeşitli ve çelişkili anlamlarda kullanılmak istenmektedir. İşçiler, işverenler, yasa koyucuları, bilim ve yönetici çevrelerinde bu deyim üzerinde bir anlayış birliğine varılmış değildir. Yapılan işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir asgari ücret düzeni kurmak için önce herkesin kolayca anlaşılabileceği ilkeleri belirtmek zarureti vardır. Buna göre asgari ücretintanımlaması şöyle yapılmalıdır:

"İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçilerle eş ve üç çocuğunun asgari besin, barınma, ısınma, aydınlanma, giyim, taşıt, sağlık koruma, eğitim, dinlenme ve eğlenme vazgeçilmez temel ihtiyaçlarının geçerli fiyatlar üzerinden karşılamaya yetecek miktarda olan ücrete asgari ücret denir"

Öneri

1- Asgari ücretler, çok düşük tesbit edildiği için Türkiye'nin yarı açlarla, safahatte yüzenler ülkesi haline gelmesi yeni toplumsal sorunlar yaratacaktır. Bunun önlenmesi için asgari ücretlerin tesbitinde siyasal baskı gücünü elinde bulunduran işverenlerin ağırlığı ortadan kaldırılmalıdır. Komisyonunda işçilerin ve tüm çalışanların temsilcilerinin sayıları ve nüfuzları artırılmalıdır.

İşçi hareketi siyasal ve sosyal bir güç olarak kendini ortaya koymadıkça koparılabilecek tavizlerle yetinmek ve işverenlerin bir kadeh içkileri için ödedikleri para karşılığında 8 saat çalışmaya mahkum edilmeye devam olunacaktır. Bunun için Türk işçi Hareketinin siyasal ve sosyal bir güç olarak örgütlenmesini hızlandırması gerekir. ./..

2- İşçilerin elde ettikleri asgari ücretlerle geçimlerini biraz daha düzeltebilmek için sendikaların önderliğinde büyük işçi pazarları kurmaya gitmeleri şarttır. Başlıca tüketim mallarını üreticilerden doğrudan doğruya alıp aracılardan haksız ve emeğe dayanmayan fahiş kârlarını ortadan kaldırmalıdır.

Tarımsal ürünlere bağlı besin maddelerinin sağlanmasında üretici köy kooperatiflerinin güçlenmesine yardım edilmelidir. Üretici köylü ile tüketici işçi arasında direkt ilişkiler kurulunca ekonomik dayanışma daha da artacak köylünün kapalı ekonomi yaşamaktan ötürü bilinçlenmesini aksatan nedenlerin önemli bir kısmı böylece ortadan kaldırılmış olacaktır.

3- Bundan böyle yapılacak her türlü tüketim malı zamlarının geçim endekslerine yansıtılması için asgari ücret sistemi "eşel mobil" esasına oturtulmalıdır. Bunu düzenlemek üzere hükümet ve işverenlerle işçi temsilcilerinden oluşan bir daimi komite kurulmalıdır. Bu komite her an yapılan toptan eşya zamlarının perakendeye yansımalarını hesaplayarak gerekli ücret düzeltmelerini kararlaştırmalıdır.

Özetle, konuya nereden bakılırsa bakılsın en başta amacın ne olduğunu çok iyi saptamak, yani verilen ödevi iyi anlamak gerekir. Asgari ücret tesbit edilirken hiçbir aşamada, felsefesinden uzaklaşamaz. İşçinin ailesi ile birlikte insanca yaşamasını sağlayacak sosyal amaca ulaşmak, asgari ücretin hedefidir. Ancak, geçen dönemlerde gerekli tecrübelerin edinildiği ve özellikle hükümetlerin yeni bir sosyal anlayış içinde bulunduğu sık sık ifade edildiğine göre, bu tesbitte asgari ücretlerin felsefesine en uygun düzeye getirilmemesi için hiçbir neden yoktur."

İLKE:24- Türk işçisinin emeğini, ordumuzun gücü ile birleştirerek, yurt savunmasında öz kaynaklarımızın kullanılması ve savunma gücümüzün dış yardıma bağlı kalmadan yürütülebilmesi için, Ulusal Harb Sanayiinin kurulması amacıyla gerekli bütün çabayı göstermeyi, TÜRK-İŞ, başlıca görevleri arasında sayar.

Dışa bağıllılığın kötü sonucunun en çok kendini hissettirdiği dönem, Kıbrıs ile ilgili sorunlar sırasındadır. Türkiyenin en doğal hakkı olan Kıbrıs ile ilgili girişimlerinde bazı ülkeler silah ve yakıt vermemekle tehdit etmiş ve bazan başarılı da olmuşlardır. Kamuoyunun bu engellemelere tepkisi büyük olmuş ve Türk İşçi Hareketinin yirmidördüncü ilkesinin ne kadar isabetli olduğu ortaya çıkmıştır.

Özellikle 1974 Kıbrıs Barış Harekâtını müteakip ABD nin ambargo uygulaması sabırları taşırması tüm vatandaşlar imkânları ölçüsünde ulusal harb sanayiinin kurulması için gönüllü olarak katkıda bulunmuşlardır. Böylece görüş ve inanıştan eyleme geçiş başlamıştır.

İşte bu sırada Türk-İş bir kampanya açarak işçilerden ikişer yevmiye toplamış ve ulusal harb sanayiinin çekirdeğini teşkil edecek yüksek güçte motor ve aktarma organları sanayiini kurmaya karar vermiştir.

Devlet Plânlama Teşkilâtı, gerek plân ilkelerine uygunluk (Diesel Motor Sanayiinin tek elde toplanması) gerekse ihtiyaç duyulan sermayenin temini olanaklarına sahibolması bakımından girişimimizi desteklemiş ama yönetimdeki sakat zihniyet buna izin vermemiştir. Türkiyenin tüm ihtiyacını karşılayacak kapasitede kurulacak sanayi bir kenara itilmiş, ufak ufak özel ve çıkarıcı girişimler desteklenerek hem Türk ekonomisine hem Türkiyenin güvenliğine yarar yerine zarar yolu seçilmiştir.

Türk-İş'in ulusal harb sanayiinin gerçekleşmesinde baskı grubu olarak etkisi kâfi gelmemiş, her zaman olduğu gibi özel yerli ve yabancı sermaye ağır basmıştır.

Bunu önlemenin iktidarda söz sahibi olduğunda mümkün olabileceği böylece anlaşılmıştır.

Yönetim Kurulunun
Sayın Üyeleri

Geçen Yönetim Kurulu toplantısında sayın üyelerden partilerin ne dedikleri yanında ne yaptıklarının da incelenmesi isteğinin geldiğini başta belirtmiştik.

Partilerin ne yaptıklarının tam olarak çıkarılmasının güçlüğü kuşku götürmez. Özellikle ilgili ihtisas büromuzda Resmî Gazetelerin Taranmaya başlandığı son on yıllık dönemin ikinci yarısında sürekli olarak koalisyon / hükümetleri iş başındadır. Ve bazı koalisyonlarda, partiler hattâ parlamento dışından Bakanlar görev almıştır. Bu nedenle her partinin hangi işleri yaptığının objektif bir değerlendirmesini yapmak için en azından TBMM Tutanaklarının taranması ile partilerin ilgili konularda hangi görüşte oldukları anlaşılabilir. Bu da takdir edileceği gibi fazla sayıda eleman ve zaman gerektirmektedir.

Aşağıda 1966-Eylül ayından itibaren son on yılda, çalışma hayatı ve 24 ilke ile ilgili olarak Resmî Gazetede yayınlanan mevzuatın listesi çıkarılmıştır. (Ancak 1970 yılı ikinci yarısına ait kayıtlar kayıp olduğundan 6 aylık bir boşluk mevcuttur.)

Bu listede, mevzuatın çeşidi, konusu, Resmî gazetede yayın tarihi ve hangi hükümetin icra dönemine rastladığı, yer almaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu listeden bir değerlendirme yapmanın çeşitli sakıncaları vardır ve bunlar ihmal edilmemelidir.

Bu sakıncalardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- Her hükümetin işbaşında kaldığı süreler farklıdır.
- Koalisyonlarda partilerin tek olarak mütalea edilmeleri yanlışır.
- Her iktidarın çıkardığı kanun yalnız o iktidarın başına mal edilemeyeceği gibi, muhalefetin teklifi ile bile geçmiş olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Bu sayılanlar dışında başka akla gelmeyen sakıncalar da dikkate alınırsa bu listenin bir değerlendirmede kaynak olarak kullanılabilmesi olanaksızdır.

Sayın Yönetim Kuruluna sadece bir fikir vermek ve partilerin ne yaptıklarının incelenmesinde karşımıza çıkan sorunlarında göz önüne alınması maksadıyla son 10 yıllık Resmî Gazetelerde çıkan mevzuatın çalışma hayatı ve 24 ilke ile ilgili olanları aşağıya çıkarılmıştır.

<u>Mevzuatın Çeşidi</u>	<u>Konusu</u>	<u>Resmi Gazete Tarihi</u>
Birinci Süleyman DEMİREL Hükûmeti 27 Ekim 1965- 22 Ekim 1969 (3 yıl 11 ay 25 gün)		
Kanun	İDT Yönetim Kurullarına bir işçi	9.9.66
Kanun	Deniz İş Kanunu	29.4.67
Kanun	T.C - Belçika Sosyal Güvenlik Anlaşması onayı	11.5.67
Kanun	T.C - Hollanda Sosyal Güvenlik Anlaşması Onayı	23.5.67
Kanun	İş Kanunu	12.8.67
Yönetmelik	Yabancı ülkelerdeki Türk İşçileri ile eş ve çocuklarının Sosyal, ekonomik, kültürel ve diğer çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması	11.9.67
Kararname	Harb-İş grevi erteleme	28.9.67
Kanun	SSK. kapsamına alınacak işçiler	31.1.68
Yönetmelik	Asgari Ücret Yönetmeliği	5.4.68
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (ATAŞ)	6.6.69
İlân	Asgarî Ücret Tesbit Komisyonu Kararı	6.6.69
Kararname	Metal-İş grevi erteleme (Ereğli D.Ç.)	15.9.69

İkinci Süleyman DEMİREL Hükûmeti
3 Kasım 1969- 14 Şubat 1970
(3 ay 11 gün)

Kanun	SSK. Kanunu bazı maddelerinin değiştirilmesi	3.11.69
Kanun	931 S. İş Kanunu 79. Mad. değişiklik	11.2.70

Üçüncü Süleyman DEMİREL Hükûmeti
6 Mart 1970 - 12 Mart 1971
(12 ay 6 gün)

Kanun	İş Kanunu 5. mad. değişiklik	11.4.70
Kanun	Anayasa 135. mad. değişiklik (Orman ve Orman Köylüsü)	22.4.70
Kanun	Anayasa 73. mad. değişiklik (Cumhuriyet Senatosu Üyeliği)	22.4.70
Genelge (Çal.Bk.)	Emekli Sandıkları ile Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına tabi hizmet- lerin birleştirilmesi	29.5.70
Kararname	Petrol-İş Grevi erteleme	5.2.71

<u>Mevzuatın Çeşidi</u>	<u>Konusu</u>	<u>Resmi Gazete Tarihi</u>
Birinci Nihat ERİM Hükûmeti 26 Mart 1971 - 3 Aralık 1971 (8 ay 7 gün)		
Kararname	11 İlde Sıkıyönetim ilânı	27.4.71
Kararname	DYF-İş grevi erteleme (DDY)	14.5.71
Kanun	Sıkıyönetim Kanunu	15.5.71
Kararname	Metal-İş grevi erteleme (MKE)	20.5.71
Kararname	DYF-İş grevi 60 gün erteleme (DDY)	3.6.71
Kararname	Çimse-İş grevi 275/20 md.ye göre 9 ilde yasaklama	16.7.71
Kararname	Petrol-İş grevi 60 gün erteleme (ATAŞ)	19.7.71
Kanun	T.C.- İsviçre Sosyal Güvenlik anlaşması onayı	10.8.71
Karar	Toprak Reformunun Temel ilkeleri ve stratejisi	14.8.71
Kanun	506 78.md. tadili (prim ve ödeneklerin Taban-Tavanı)	1.9.71
Kanun	1475 sayılı İş Kanunu	1.9.71
Kanun	Anayasanın bazı md.lerinin değiştirilmesi	22.9.71
Yönetmelik	İş kolları yönetmeliği	17.10.71
Kararname	Ulaş-İş grevi erteleme (DB Deniz Nakliyat)	24.10.71
Kararname	Tez-Büro-İş grevi erteleme (DB Malzeme Md.)	16.11.71
Kararname	SSK prime esas asgari ücretin 18.-TL. olması	24.11.71
Kararname	Çimse-İş grevi erteleme (Sümerbank Konya Krom)	24.11.71
Yönetmelik	SSK. Öğrenci yardım yönetmeliği	25.11.71

İkinci Nihat ERİM Hükûmeti
11 Aralık 1971- 17 Nisan 1972
(4 ay 6 gün)

Kararname	Tez Büro-İş grevi 60 gün erteleme (DB)	26.12.71
Kararname	Çimse-İş grevi 60 gün erteleme (SB)	26.12.71
Kararname	1.3.1970 den önceki emekli aylıklarının yükseltilmesi	12.1.72
Yönetmelik	Sakat ve eski hükümlülerin çalıştırılma- ları Hk.da.	21.1.72
Yönetmelik	Asgari Ücret Yönetmeliği	12.2.72
Kanun	SSK nun ilâç fabrikası açması	20.2.72

<u>Mevzuatın Çesidi</u>	<u>Konusu</u>	<u>Resmi Gazete Tarihi</u>
Kanun	TRT Kanununda değişiklik (Yönetim Kurulunda işçi Temsili md:4)	8.3.72
Tebliğ	Yurt dışında 2 yıl çalışan işçilere 20.000 TL.sına kadar meslekî alet ithal izni	14.3.72

Ferit MELEN Hükûmeti

22 Mayıs 1972 - 10 Nisan 1973

(10 ay 18 gün)

Kanun	Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri	28.7.72
Yönetmelik	Halk konutu standartları (faydalı alan)	11.6.72
Kanun	Toprak ve Tarım Reformu Ön tedbirler kanunu	26.7.72
Kararname	Genel-İş grevi erteleme (Kayseri Bel.)	4.8.72
Kararname	Tek Gıda-İş ve Besin-İş grevi erteleme (Et Balık Kurumu)	24.10.72
Karar	Asgari Ücret Tesbit Komisyonu Kararı	27.10.72
Kararname	Maden-İş grevi erteleme (Ereğli, Garp Linyitleri)	23.11.72
Kararname	Tek Gıda-İş grevi 60 gün erteleme (Et Balık)	25.11.72
-	Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	27.11.72
Kanun	Dernekler Kanunu (1630)	2.12.72
Kanun	506-73 md.değişikliği (prim ve 69,70,71 emekli aylığı artışı)	16.3.73
Yönetmelik	Dernekler Yönetmeliği	16.3.73
Kararname	SSK Konut kredisinin 60 binden 75 bine çıkartılması	13.4.73

Naim TALU Hükûmeti

(6 ay 8 gün)

Kanun	Petrol Reformu	18.4.73
Karar	Tarım Asgari Ücret Komisyon kararı	26.4.73
Kanun	T.C. Danimarka Sosyal Güvenlik Sözleş- mesi onayı	3.5.73
Yönetmelik	SSK Konut Kredisi Yönetmeliği	2.6.73
Kanun	Milli Eğitim Temel Kanunu	24.6.73
Kanun	171 s. Toplantı ve gösteri yürüyüş hürriyeti hk. Kanunda değişiklik	30.6.73

Mevzuatın Çeşidi	Konusu	Resmi Gazete Tarihi
Kanun	Fazla mesai ödemelerinin muhtelif ücret sayılacağı hk. Gelir Vergisi K. 104.md. tadili	30.6.73
Kanun	506 s. Kanunun bazı md. değişiklik (ölen sigortalının varislerine ödenek hk.)	2.7.73
Kararname	İİDİS Sendikası grevi erteleme (DB AO)	4.7.73
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (TPAO)	10.7.73
Kanun	Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hk.(1773)	11.7.73
Kanun	Toprak ve Tarım Reformu Kanunu	19.7.73
Yönetmelik	İSGÜM Kuruluş ve Çalışma	28.7.73
Kararname	T.Gıda San. İşçil.Send. grevi erteleme (TSEK)	2.8.73
Kararname	Petrol-İş grevi 60 gün erteleme (TPAO)	9.8.73
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (gübre Fb.TAŞ)	11.8.73
Yönetmelik	SSK Konut kredisi yönetmeliği tadili	12.8.73
Kanun Hük- münde Ka- rarname	İşçi-Memur Ayırımı (7)	15.9.73
Kararname	Ölen sigortalılara 1000 TL. cenaze masrafı verilmesi	19.9.73
Kararname	DGM Yargı Çevreleri	30.9.73
Kararname	Urfa İlinin Toprak-Tarım Reform Bölgesi	1.11.73
Kararname	Maden-İş grevi erteleme (Ereğli D.Ç.)	15.11.73
Yönetmelik	Toprak ve Tarım Reformu Arazi toplulaştırma	1.12.73
Yönetmelik	Pratik Tarım Okulları	8.12.73
Kararname	Maden-İş grevi 60 gün erteleme (Ereğli DÇ)	16.12.73

Bülent ECEVİT Hükûmeti
(7 ay 23 gün)

Karar	Daha önce yüksek tesbit edilen asgari ücretlerin yürürlükte kalması	9.3.74
Kanun	Anayasanın 68. md. değiştirilmedi	22.4.74
Yönetmelik	Toprak ve Tarım Reformu mer'a, yaylak ve kışlak yönetmeliği	11.5.74
Kararname	Deniz Ulaş-İş grevi erteleme (DB Deniz Nakliyat)	17.5.74
Karar	Asgari Ücret Tesbit Komisyonu Kararı	30.6.74
Karar	Tarım Asgari Ücreti Tesbit Komisyonu Kararı	31.7.74
Yönetmelik	Ziraat Bankası Toprak-Tarım Reformu Kredileri	9.7.74
Kararname	Orman Köylüleri Kalkınma Fonu	12.8.74

<u>Mevzuatın Çesidi</u>	<u>Konusu</u>	<u>Resmî Gazete Tarihi</u>
Yönetmelik	Toprak ve Tarım Reformu Yönetmeliği	18.8.74
Yönetmelik	SSK Konut Kredisi Yönetmeliğine ek.	24.8.74
Kararname	Kâra iştirakli tahviller ve şartları	29.8.74
Tebliğ	Asgari Ücret Tesbit Komisyonu Kararı	29.8.74
Sözleşme	Sosyal Güvenliğin asgari normları	15.10.74
Yönetmelik	Örnek Tarım işletmesi yönetmeliği	9.11.74

Sadi IRMAK Hükûmeti
(4 ay 15 gün)

Yönetmelik	Toprak ve Tarım Reformu Kanunu uygulama- sında kamulaştırma karşılığının saptanması	19.11.74
Kararname	Petkim-İş grevi erteleme (İPRAŞ)	6.12.74
Kararname	Petkim-İş grevi 60 gün erteleme (İPRAŞ)	6.1.75
Kararname	SSK Konut Kredisi 100 bine çıkarılması	17.3.75

Dördüncü Süleyman DEMİREL
Hükûmeti (.....)

Tebliğ	Türkse Shell'e petrol arama çalışmalarında kullanılmak üzere istihsal vergisi muafiyeti	27.4.75
Kanun	Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası Yetki Kanunu	4.5.75
Kanun	506 S. Kanunda değişiklik ve ilâveler (1912)	22.6.75
Kanun	5434 S. Kanunda değişiklik ile memur kadın- lara 20 yılda, isteyene 25 yılda emeklilik hakkı.	11.7.75
Kanun	854 S. Deniz-İş Kanunu 20. Md. değişiklik ve bir geçici madde eklenmesi	12.7.75
Kanun	1927 Sayılı Kanun (İş Kanunu tadili)	12.7.75
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (Shell)	22.7.75
Kararname	Petkim-İş grevi erteleme (MKE)	22.7.75
Kararname	Petrol-İş grevi 60 gün erteleme (Shell)	22.8.75
Kararname	Petkim-İş grevi 60 gün erteleme (MKE)	22.8.75
Yönetmelik	SSK Konut Kredisi yönetmeliği 20 ve 21. Mad. ler tadili	27.8.75
Kanun	Arefe günlerinin tatil olması	16.8.75
Kararname	Maden-İş grevi erteleme (Ereğli D.Ç.)	3.9.75
Kararname	151 S. Kanunun uygulandığı yerlerde SSK. hastalık sigortası ve ana-babaya sağlık yardımı	10.9.75

<u>Mevzuatın Çesidi</u>	<u>Konusu</u>	<u>Resmi Gazete Tarihi</u>
Yönetmelik	SSK. Konut Kredisi yönetmeliğine geçici 12. mad. ilâvesi	1.11.75
K.H.K.	Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası Kuruluşuna dair Kanun Hükmünde Kararname (13)	27.11.75
Kararname	TÜMOSAN A.Ş.	5.12.75
Kanun	171 S. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hür- riyeti hk. Kanuna bazı maddeler eklenmesi	29.1.76
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (TPAO)	24.2.76
Kararname	Sigortalıların cenaze masraflarını 1000.-TL.dan 1500.-TL.na çıkarılması hk.da	18.3.76
Kararname	Petrol-İş grevi 60 gün erteleme (TPAO)	26.3.76
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (Mobil)	30.4.76
Kararname	Yeni Haber-İş grevi erteleme (PTT)	4.5.76
Kanun	1111 S. Askerlik Kanunu 35. mad. Tadili (Yurt dışında çalışanların askerliklerinin 29 yaşına kadar ertelenmesi (1983))	8.5.76
Kararname	Petrol-Kimya-İş grevi erteleme (HEKTAŞ)	14.5.76
Kanun	506 S. Kanunun 2,4 ve 60. mad. tadili (Kadınların 20 yılda emekliliği, Banka ve Sandıkların SSK.ya devri)	26.5.76 (m.)
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (ATAŞ)	28.5.76
-	Asgari Ücret Tesbit Komisyonu kararı	31.5.76 (m)
Kararname	Petrol-İş grevi erteleme (Mobil)	1.6.76
Kararname	Yeni Haber-İş grevi 60 gün erteleme	5.6.76
Kararname	Tek Gıda-İş grev erteleme (Ankarafırınlar)	14.6.76
Kararname	Petrol-İş grevi 60 gün erteleme (ATAŞ)	28.6.76
-	Tarım Asgari Ücret Tesbit Komisyonu kararı	30.6.76 (m)
Kanun	65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimse- siz vatandaşlara aylık bağlanması	10.7.76
Kararname	Tek Gıda-İş grevi 60 gün erteleme (Ank.fırın)	15.7.76
Kararname	Hür Cam-İş grevi erteleme (7 işyeri)	21.7.76
Kararname	Ulaş-İş grevi erteleme (DB Deniz Nakliyat)	23.7.76
Kararname	T.C. Libya Sosyal Güvenlik Anlaşması	20.8.76
Kararname	Ulaş-İş grevi 60 gün erteleme (DB)	23.8.76

TÜRKİŞ Bilgi Merkezi

331.86 TUR 1976